

БІБЛІОСВІТ

Інформаційний вісник

3 (59) 2016

Київ 2016

**ББК 78.347. 242(4Укр)
Б 59**

Бібліосвіт : інформ. вісн. – Вип. 3 (59) 2016 / [редкол. : Г. Саприкін (голова редкол.), Т. Сопова (відп. ред.), Т. Якушко] ; Держ. б-ка України для юнацтва. – К. : [б. в.], 2016. – 83 с.

У більшості статей випуску обговорюються можливі відповіді на основні виклики сьогодення – знаходження місця бібліотек у процесі євроінтеграції, підвищення їх ролі у національно-патріотичному вихованні в умовах неоголошеної війни на Сході України тощо. Значна увага приділяється інноваційним підходам до організації бібліотечних заходів: влаштування виставок-інсталяцій, проведення «Бібліотечних канікул» та Фестивалю молодіжного читання «Відкрий свою книгу».

«Типове положення про волонтерську діяльність у бібліотеці для юнацтва, молоді», а також анкета Всеукраїнського опитування «Михайло Грушевський – український історик європейського значення» будуть корисними у практичній роботі регіональних бібліотек для юнацтва, молоді.

Електронна версія інформаційного вісника «Бібліосвіт» розміщена на сайті ДБУ для юнацтва http://www.4uth.gov.ua/library_science/bibliosvit/index.htm.

Редакційна колегія: Г. Саприкін (голова редкол.), Т. Сопова (відп. ред.), Т. Якушко

Редактори: С. Чачко, В. Кучерява, Н. Лінкевич

© Державна бібліотека України для юнацтва, 2016

Зміст

ЮВІЛЕЇ

	Привітання колективам Закарпатської ОБДЮ, Львівської, Одеської, Полтавської ОБЮ	5
В. Марущак	Неосяжність її професії	6
В. Зеленіна	З любов'ю до молоді і книги	11

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ, ПОВІДОМЛЕННЯ

	Типове положення про волонтерську діяльність у бібліотеці для юнацтва, молоді	18
--	---	----

БІБЛІОТЕКА ОЧИМА КЕРІВНИКА

О. Матюхіна	Жити разом, бо разом ми – сила	24
-------------	--------------------------------	----

ДОСВІД РОБОТИ

К. Прийма	Сучасна бібліотека: зламуємо стереотипи	30
А. Заречіна	«Бібліотечні канікули». Постскрипtum: досвід Харківської обласної бібліотеки для юнацтва	41
Т. Вудмаска	Бібліотека – центр соціальної адаптації юнацтва та молоді	47

МЕТОДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ БІБЛІОТЕК

С. Патрикєй	Книжкова інсталяція – нова форма візуалізації бібліотечного простору молодіжної бібліотеки	54
-------------	--	----

ЄВРОПЕЙСЬКА ХВИЛЯ

А. Кирилук	Усі ми – невід'ємна частина Європи	58
------------	------------------------------------	----

	СОЦІОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ	
М. Красій	Результати опитування до Дня молоді Всеукраїнське анкетування «Михайло Грушевський – український історик європейського значення»	64 67
	ВІСТІ З РЕГІОНІВ	
Л. Ковальчук	Рік національного генія Івана Франка	70
	У КОНТЕКСТІ ПОДІЙ	
Н. Лінкевич	Хочеш змінити світ – почни з себе Конкурси. Вікторини. Сценарії	75
І. Тарадименко	Фестивальна Херсонщина: хроніки фестивалю «Відкрий свою книгу» 2011-2016 рр.	76
	Інформація для авторів	83

Щиро вітаємо колективи Закарпатської обласної бібліотеки для дітей та юнацтва, Львівської, Одеської ім. В. Маяковського та Полтавської ім. О. Гончара обласних бібліотек для юнацтва з річницями заснування!

Як навчальні, культурні, дозвіллеві центри, ви задовольняєте потреби користувачів, вміло ведете їх стежками любові, запалюєте в юних серцях вогник допитливості, віри у справедливість і в себе.

Завдяки постійним співчуттю й доброті вам вірять, вас любить і шанує молодь.

Від усього серця бажаємо, щоб результати вашої праці були невідкладні часу і зміні поколінь, щоб ви не зупинилися на досягнутому та сміливо і впевнено йшли вперед.

Здоров'я, невичерпних творчих сил, натхнення, щастя.

Хай тепло рідних та близьких надійно захищає вас від життєвих негараздів, а кожен день наповниться корисними справами і земними радощами.

*З повагою,
колектив Державної бібліотеки України для юнацтва*

Неосяжність її професії

Віра Марущак,

*бібліотекар Миколаївської обласної бібліотеки для юнацтва
член НСПУ, член НСЖУ*

Ерудована, ініціативна, віддана бібліотечній справі директор Миколаївської обласної бібліотеки для юнацтва Наталія Вікторівна Ткаченко у серпні відзначає свій ювілей.

***Працювати з молоддю,
бути разом з нею –
звичка Наталії Вікторівни
ще зі студентських років.***

У неї гарні виразні очі, які дивляться на світ допитливо і щасливо. Очі, які зазнали у цьому житті і радість, і смуток. Власне так, як і очі багатьох її сучасниць, яким довелося жити в складний історичний період розбудови

Української держави. Але як би не склалися обставини, Наталія Ткаченко була і залишається вірною своєму покликанню.

Їй судилося відразу обрати професію бібліотекаря. Любов до друкованого слова йшла з глибини душі, з дитячих років, коли книга була для неї найбільшим другом. Закінчивши школу в 1973 р., Наталія вступила на культурно-освітній факультет у Миколаєві – філію Київського державного інституту культури ім. О. Корнійчука, де в 1977 р. отримала диплом за спеціальністю «бібліотекар», і почала працювати в обласній науковій бібліотеці ім. О. Гмирьова. На посаді керівника відділу вона завоювала неабиякий авторитет серед підлеглих.

У 1990 р. Наталія Ткаченко очолила профспілкову бібліотеку Чорноморського суднобудівного заводу. З 2006 р. – директор Миколаївської обласної бібліотеки для юнацтва.

Працювати з молоддю, бути разом з нею – це звичка ще зі студентських років, коли Наталія організовувала і туристичні походи, і змагання КВК, і художню самодіяльність. Веселу вдачу і молодіжний максималізм вона не розгубила за роки життя, і навіть ззовні не змінилася, така ж струнка, жіночна, вродлива, приваблива своїм внутрішнім світом.

Починати працювати довелося відразу у різних напрямках – братися за ремонт старого, ще позаминутого століття приміщення бібліотеки; наполегливо разом із колективом шукати нові шляхи залучення до неї молоді. Було створено школу молодого лідера для студентів ВНЗ; програму «Кульбаба», відповідно до якої взято шефство над старшокласниками з девіантною поведінкою.

За десять років бібліотека під керівництвом Н. В. Ткаченко стала сучасним просвітницьким, інформаційним та методичним центром бібліотечної роботи з юнацтвом і молоддю Миколаївської області. Згуртований творчий колектив поєднує традиційні і інноваційні форми бібліотечної діяльності для задоволення широкого спектру інформаційних запитів користувачів.

Свої зусилля, енергію і завзятість Наталія Вікторівна зосередила на поліпшенні матеріально-технічного стану та модернізації бібліотеки. Завдяки постійному пошуку додаткових джерел фінансування збільшився комп'ютерний парк. У 2013 р. бібліотека виграла четвертий раунд конкурсу «Організація нових бібліотечних послуг з використанням доступу до Інтернету» програми «Бібліоміст», що дало можливість оновити форми роботи за допомогою відповідних Інтернет-ресурсів. Зараз локальна бібліотечна мережа об'єднує 34 комп'ютери, створено відділ інформаційних технологій і електронних ресурсів та сучасний веб-сайт. Постійно поповнюється електронний каталог, який є складовою частиною корпоративного каталогу вузівських і публічних бібліотек Миколаєва.

За ініціативи Н. В. Ткаченко запроваджено нові ефективні форми роботи з молоддю області: виїзні інформаційні сесії, щорічні Фестивалі молодіжної книги за участі соціальних партнерів

бібліотеки, телевізійні передачі «Інтелектуальне асорті», онлайн-турніри між шкільними командами районів (проект презентовано на Всеукраїнському ярмарку бібліотечних ідей у Києві). На сайті бібліотеки створено перший в Україні віртуальний меморіал – інтерактивну карту Миколаївської області «2014-... Герої Миколаївщини: пам'ятаймо!» зі структурованою по районах інформацією про загиблих в зоні АТО земляків. Запроваджено інтернет-проект «Читання між боями» (спільно з бійцями батальйону «Фенікс» 79-ї бригади), проект «Тест 99» (спільно з філією Національної телекомпанії України «Миколаївська регіональна дирекція») у щотижневій програмі «Новий день» на телеканалі «Миколаїв», цикл щоденних інформаційних патріотичних п'ятихвилин «Відкриваємо Україну!» як складову частину програми патріотичного виховання «Духом сильна Україна»; здійснено якісне структурування краєзнавчої інформації на сайті бібліотеки в єдиний контент «Миколаївська панорама» тощо. Наталія Вікторівна сприяє створенню бібліотечними працівниками сучасних мультимедійних ресурсів: буктрейлерів, веб-уроків, відеороликів, майстер-класів, вебінарів.

Н. В. Ткаченко брала активну участь в обговоренні і визначенні Стратегії розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 р. Вона надає пропозиції до розробки комплексних програм реформування та розвитку бібліотечної справи регіону, консультативну та методичну допомогу ЦБС та бібліотекам навчальних закладів, організовує та бере участь у підвищенні кваліфікації бібліотечних фахівців. Зокрема, у 2015 р. проведено дистанційне онлайн-навчання працівників сільських публічних бібліотек області. Завдяки якості навчальних заходів, постійно розширюється аудиторія отримувачів професійних методичних послуг (бібліотекарі системи профтехосвіти, ВНЗ I-II рівнів акредитації, педагоги Центру соціальної реабілітації дітей-інвалідів). Невід'ємною складовою діяльності Миколаївської ОБЮ стала організація щорічних обласних конкурсів і акцій (для молоді і для бібліотекарів, що працюють з юнацтвом і молоддю), а також участь у Всеукраїнських конкурсах і дослідженнях.

Наталія Вікторівна – людина творча, авторка двох поетичних збірок. Вона частий і бажаний гість у молодіжних аудиторіях. Спільно з миколаївськими композиторами нею створено більш ніж 70 пісень, які виконуються українськими і зарубіжними співаками, входять до репертуару Миколаївського академічного українського театру драми і музичної комедії, творчих колективів обласної філармонії, музичного училища (відеокліпи розміщені в Інтернеті). Вірші Н. Ткаченко молодь обирає для декламації у творчих конкурсах і перемагає. Наприклад, декламація віршів Наталії Вікторівни про Миколаїв посіла перше місце на регіональному конкурсі «Перлини Миколаєва» (2013).

Вокальна група «Кобзарик» Миколаївського коледжу культури і мистецтв отримала Гран-прі за пісню «Різдвяна казка» (муз. О. Сичова) на регіональному конкурсі дитячих вокальних і хорових колективів (2010). «Пісня про піонерів-героїв Вітю і Шуру» (муз. О. Сичова) є визитівкою Центральної дитячої бібліотеки ім. Віті Хоменка і Шури Кобера м. Миколаєва. На основі пісень «Україна» і «Николаев» у виконанні молодіжної групи «НІКО» створено кліпи для конкурсного фільму всеукраїнського проекту «Країна талантів» (Обласна державна телерадіокомпанія, 2013). Пісні на слова Н. В. Ткаченко (Іванової) «Жити щоб веселіш» та «Наша вчителька» увійшли до шкільних підручників «Музичне мистецтво» (Л. Аристова, В. Сергієнко) для 4 класу та «Музичне мистецтво» (Л. Масол, Л. Аристова) для 7 класу.

Н. В. Ткаченко – член УБА, Миколаївської обласної бібліотечної асоціації, учасник всеукраїнських та міжнародних конференцій, семінарів, форумів та інших професійних заходів. Її досвід та відданість справі неодноразово відзначалися почесними грамотами Міністерства культури України, Миколаївської обласної ради, Миколаївської обласної адміністрації, Президії Миколаївського обласного комітету профспілки працівників культури, подяками від Державної бібліотеки України для юнацтва та від Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, премією Миколаївської

обласної ради «Кращий працівник галузі культури» у номінації «За вагомий внесок у розвиток літератури» тощо.

Турботлива мама, успішний керівник колективу, Наталія Вікторівна Ткаченко щаслива у своєму сімейному житті. Це можна сказати, зазирнувши у її ясні прекрасні очі. ■

З любов'ю до молоді і книги

*Валентина Зеленіна,
заступник директора з наукової роботи
Кіровоградської обласної бібліотеки для юнацтва*

Лариса Миколаївна Савенко! 55-річчя для гарної жінки – це не дата.

Бути хорошою донькою і сестрою народити та виховати дітей, створити затишок у сім'ї, працювати все життя і при цьому бути завжди лідером – звичайний стан речей для багатьох сучасних жінок. Але не всі стають керівниками бібліотек обласного рівня, адже для цього потрібно мати не лише фахову освіту, знати законодавство, але й багато читати, бути обізнаним з інноваціями, що впроваджуються в галузі культури, та головне – любити тих, для кого працюєш, підтримувати їх, намагатися допомогти вирішити їхні проблеми.

Найважче бути першим директором бібліотеки – він створює колектив, організовує бібліотеку, формує її імідж – та другим, від якого усі чекають змін, але не перестають постійно порівнювати з першим. Нелегким був шлях Лариси Савенко до визнання, адже вона очолила Кіровоградську обласну бібліотеку для юнацтва у 2002 р. після В. М. Дигало, заслуженого працівника культури України, відомого всій країні.

Лариса Миколаївна як керівник головної книгозбірні для юнацтва області пріоритетними у своїй діяльності визначила декілька напрямків: створення колективу творчих активних працівників, впровадження в роботу нових інформаційних технологій, сучасних креативних форм і методів залучення юнацтва та молоді до бібліотеки, організації змістовного дозвілля, популяризації

книги і читання серед підростаючого покоління, інноваційних форм надання методико-консультативної та практичної допомоги бібліотекам області.

Знайшовши свої методи керівництва та підходи до людей, вона здобула повагу та авторитет серед працівників бібліотеки, створила в колективі атмосферу творчості, відповідальності, взаємної довіри, що сприяло досягненню значних успіхів.

Уже через рік роботи під керівництвом Л. М. Савенко бібліотека виграла перший грант міжнародного благодійного фонду: за сприяння Посольства США в Україні (програми «Learn-III», «Learn-connect») для користувачів бібліотеки відкрито безкоштовний Інтернет-центр, що значно посилило ресурсний потенціал бібліотеки, дало їй змогу піднятися на новий рівень інтегрування до всеукраїнського та світового інформаційного простору.

У 2004 р. Кіровоградська обласна бібліотека для юнацтва стала учасницею проекту обласних наукових бібліотек зі створення Центрально-Українського кооперативного каталогу; з 2007 р. спільно з бібліотеками Кіровоградської області працює над створенням Кіровоградського регіонального кооперативного каталогу. У той же час бібліотека щорічно бере активну участь у всіх заходах, які ініціює Державна бібліотека України для юнацтва; є організатором проведення в області всеукраїнських та обласних акцій, конкурсів, соціологічних досліджень, науково-практичних конференцій; постійно веде пошук, апробацію та поширення нових форм роботи з молодими користувачами.

Лариса Миколаївна активно використовує в роботі знання, набуті в 2006 р. під час стажувань у Польщі (за проектом Кіровоградського центру підтримки творчих ініціатив) та США (за програмою «Громадські зв'язки»). Вона – ініціатор та організатор масштабних вуличних акцій. Позитивного іміджу в області та за її межами набула наймасштабніша бібліотечна вулична акція для молоді – «Фестиваль молодіжної книги на вулиці Дворцовій», започаткований у 2008 р. Щорічно фестиваль відвідує понад

1,5 тисячі молодих людей, мешканців та гостей міста і з кожним роком він стає все більш популярним. У фестивалі беруть участь письменники, представники видавництва (місцевих та всеукраїнських), книжкових магазинів, закладів культури та освіти, творчих спілок та громадських організацій, партнери бібліотеки, творчо обдарована молодь.

Активна діяльність бібліотеки під керівництвом Л. М. Савенко викликала жвавий інтерес у колег, і вже в 2010 р. книгозбірня вп'яте стала базою проведення Всеукраїнської науково-практичної конференції директорів обласних бібліотек України для юнацтва «Бібліотеки для юнацтва: від інформації до знань».

Бібліотека щорічно обслуговує більше 17,5 тис. користувачів, яким видається понад 352 тис. прим. документів. У 2015 р. вона отримала звання «Бібліотека року-2015», посівши третє місце у щорічному Всеукраїнському конкурсі «Бібліотека року», який проводиться Українською бібліотечною асоціацією спільно з Міністерством культури України.

Колектив бібліотеки під керівництвом Л. М. Савенко постійно впроваджує інноваційні форми роботи, серед яких – акції («Чудо-день календаря», 2015-2016 рр., «Святкуємо разом з бібліотекою», 2013-2014 рр.); міжнародні молодіжні веб-марафони («Україна-Казахстан», «Україна-Латвія», 2012-2013 рр., «Акорди поезії українського Каменяра»: до 160-річчя від дня народження І. Франка, 2016 р.); Інтернет-проекти («Дякую тобі, мамо!», «Миті війни: родинна пам'ять живе»: до 70-річчя Перемоги у Другій світовій війні, 2014-2015 рр., «Бібліотека у моєму житті: історія успіху», «Відомі люди радять прочитати», 2012-2015 рр.) та ін. Традиційно у бібліотеці проводяться тижні з популяризації книги: «Музика – дітям та юнацтву», «Театр – дітям та юнацтву»; тиждень права; тиждень культури національних меншин у рамках обласного тижня культур національних меншин «Степова веселка».

Успіхом користуються вуличні акції – до Дня Європи, Дня молоді, Дня міста, Дня Незалежності України, Дня Знань.

Досвід організації та проведення вуличних акцій поширено на райони області: під керівництвом Лариси Миколаївни у 2013- 2014 рр. було організовано та проведено вуличні акції-фестивалі «Літо. Книга. Творчість» (м. Бобринець) та «Молодість. Читання. Успіх. Єднання» (сmt. Олександрівка).

У 2015 р. за ініціативи Л. М. Савенко було започатковано бібліопроект «Креативна среда» (організація змістовного сімейного дозвілля молоді у вечірній час). За півтора року проведено 15 комплексних заходів, серед яких – «Вечір української культури», євровечір «Україна – це Європа», вечір на підтримку учасників АТО, вечір дуетів та ін.

Завдяки позитивному іміджу бібліотеки та її директора фахівців Кіровоградської ОБЮ запрошують до участі в заходах різного рівня, зокрема, в обласному книжковому фестивалі-ярмарку «Весняний книгови́р» (2015 р., 2016 р.), обласних святах «Діти – за мир» (2015 р.), «Єврофест-2016» та ін.

Лариса Миколаївна як директор бібліотеки постійно шукає шляхи залучення додаткових коштів для оновлення бібліотечного фонду та покращення матеріально-технічного стану книгозбірні: співпрацює з всеукраїнськими видавництвами, здійснює керівництво проектною діяльністю бібліотеки тощо. Внаслідок її ініціативності та наполегливої праці в 2011 р. до фонду бібліотеки надійшло понад 5 тис. примірників видань німецькою та англійською мовами із Швейцарської Конфедерації по лінії гуманітарної допомоги, що дало поштовх до виокремлення фонду літератури іноземними мовами у відділі абонементу та посилення роботи з популяризації серед молоді читання мовою оригіналу, з вивчення юнаками та дівчатами іноземних мов.

Кіровоградська обласна бібліотека для юнацтва під керівництвом Л. М. Савенко – активний учасник і переможець різних конкурсів. Зокрема, у 2013-2014 рр., завдяки перемозі у конкурсі Всеукраїнської програми «Бібліоміст», реалізовано проект «З Інтернетом в успішне доросле життя». За ініціативи

Лариси Миколаївни, бібліотека протягом 2015 р. надавала підтримку своєму партнеру – громадській молодіжній організації ТІМО «Відкриті двері» у підготовці та реалізації проекту «Спільна дія – єдина громада», який був спрямований на адаптацію родин внутрішньо переміщених осіб до місцевої громади. У 2016 р. перемога в конкурсі Української бібліотечної асоціації в рамках проекту «Все про Європу: читай, слухай, дізнавайся в пунктах європейської інформації в бібліотеках» за підтримки Європейського Союзу (програма «Еразмус +») бібліотека отримала можливість відкрити пункт європейської інформації, діяльність якого спрямована на збільшення обсягу знань юнацтва та молоді Кіровоградщини про ЄС та євроінтеграцію.

Користуються попитом серед молоді та загалом серед населення міста заняття безкоштовних тримісячних курсів комп'ютерної грамотності, започаткованих у 2012 р. бібліотекою спільно з громадською організацією ТІМО «Відкриті двері» за підтримки міжнародного фонду ІДЕА, в рамках програми Microsoft Unlimited Potential.

Усього за період роботи Лариси Миколаївни на посаді директора Кіровоградської обласної бібліотеки для юнацтва реалізовано більше десяти проектів, що дало можливість залучити до бюджету області понад 250 тис. грн. І хоча кошти, на перший погляд, не дуже значні, але вони дають можливість працівникам бібліотеки втілити свої ідеї в життя, створити комфортні умови для користувачів, молоді – отримати додаткові безкоштовні послуги, які сприяють успішному навчанню та працевлаштуванню юнаків і дівчат, а багатьом родинам – заощадити кошти в економічно складний час.

Кіровоградською обласною бібліотекою для юнацтва як методичним центром регіону здійснюється постійний моніторинг обслуговування юнацтва та молоді в бібліотеках області, надається методико-практична допомога під час виїздів, проведення заходів з підвищення кваліфікації бібліотечних фахівців області (вебінарів, семінарів-практикумів, Днів відкритих дверей для бібліотекарів

сільських бібліотек), здійснюється видання та розповсюдження методичної продукції, висвітлення матеріалів з професійних питань на веб-сайті бібліотеки (<http://lib.kr.ua>) та блозі «Молодіжний бібліодрайв». У 2008 р. Лариса Миколаївна ініціювала нову форму надання методичної допомоги бібліотекам області – методичний десант, яка отримала чимало позитивних відгуків колег. Вона очолює методичні десанти до бібліотек області, виступає з консультаціями.

Значну увагу Лариса Миколаївна приділяє висвітленню діяльності обласної бібліотеки для юнацтва та бібліотек області у засобах масової інформації. Її виступи, інтерв'ю друкуються на шпальтах обласних газет, у всеукраїнських фахових періодичних виданнях, збірках матеріалів науково-практичних конференцій, транслюються у програмах «Ранкова кава» та «Тема дня» обласної держтелерадіокомпанії, у передачах всеукраїнських телеканалів. Це сприяє створенню серед населення Кіровоградщини та бібліотечної спільноти України позитивного іміджу не лише обласної бібліотеки для юнацтва, а й інших бібліотек області.

Про Ларису Миколаївну можна писати багато, але й вище зазначеного досить, щоб зрозуміти, що вона – неординарна особистість, професіонал з великої літери.

За вагомий особистий внесок у розвиток бібліотечної справи області Ларису Миколаївну відзначено медаллю «За працю і звитягу», грамотами Міністерства культури України, Кіровоградської обласної державної адміністрації і обласної ради.

Лариса Миколаївна незмінно віддає свій ентузіазм, творчий запал, професійний досвід улюбленій роботі та громадській діяльності: у 2002 р. вона заступник голови, а в 2007 р. – голова молодіжної громадської організації ТІМО «Відкриті двері», член Екологічної ліги Кіровоградської області, з 2013 р. – член Міжвідомчої методико-координаційної ради з питань правової освіти населення при облдержадміністрації.

До того ж, її уваги і підтримки постійно потребують найрідніші для неї люди: Лариса Миколаївна опікується стареньким

батьком; донька і син здобули вищу освіту, але материнської любові та турботи ніколи не буває забагато; вона також підтримує тісні зв'язки з двома своїми молодшими братами та їхніми сім'ями і, звичайно ж, має надійних друзів.

Отже, шановна Ларисо Миколаївно, бажаємо Вам міцного здоров'я, творчої наснаги та успіхів у роботі, любові рідних і затишного родинного кола, оптимізму і надійних друзів, поваги, розуміння колег. Хай щасливими будуть усі роки Вашого подальшого життя! ■

Типове положення про волонтерську діяльність у бібліотеці для юнацтва, молоді

---

1. Основні засади волонтерської діяльності

1.1. Положення про волонтерську діяльність у бібліотеці для юнацтва, молоді визначає поняття та врегульовує волонтерську діяльність у відповідній бібліотеці.

1.2. Волонтерська діяльність у бібліотеці здійснюється відповідно до Законів України «Про волонтерську діяльність», «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», «Про бібліотеки та бібліотечну справу», «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю», наказів Міністерства культури України, Державної бібліотеки України для юнацтва, цього Положення та інших нормативних актів.

1.3. Волонтерська діяльність – це будь-яка соціальна, суспільно корисна, вмотивована неприбуткова діяльність осіб, що здійснюється шляхом виконання робіт, надання послуг або підтримки бібліотеки для юнацтва, молоді.

1.4. Волонтер – це фізична особа, яка добровільно здійснює соціальну, суспільно корисну, вмотивовану благодійну діяльність на користь бібліотеки для юнацтва, молоді.

1.5. Волонтерами бібліотеки для юнацтва, молоді можуть бути громадяни України, іноземні громадяни та особи без громадянства, які підтримують і розділяють місію і пріоритети бібліотечної діяльності, досягли повноліття і на добровільних засадах виявили бажання надавати допомогу конкретній бібліотеці, незалежно від того чи є вони її користувачами.

1.6. Волонтерська допомога може здійснюватися за всіма напрямками діяльності бібліотеки для юнацтва, молоді.

2. Порядок залучення волонтерів

2.1. Усі бажаючі стати волонтерами бібліотек для юнацтва, молоді повинні повідомити про це в один із перелічених нижче способів:

2.1.1. заповнити он-лайн форму реєстрації волонтера на сайті бібліотеки для юнацтва, молоді;

2.1.2. заповнити анкету-заяву, завантажену з сайту бібліотеки для юнацтва, молоді, та відправити заповнену анкету-заяву на електронну адресу бібліотеки.

2.2. Рішення про залучення волонтера до участі у волонтерській діяльності на користь бібліотеки для юнацтва, молоді приймається директором бібліотеки.

2.3. Для здійснення волонтерської діяльності на користь бібліотеки для юнацтва, молоді з волонтером, у відповідності до законодавства України, укладається Договір про надання волонтерської допомоги.

2.3.1. Договір про надання волонтерської допомоги укладається в письмовій формі та містить:

- опис діяльності, яку виконує волонтер, відповідно до його можливостей;
- строк здійснення волонтерської діяльності;
- права та обов'язки сторін Договору;
- умови розірвання Договору (припинення волонтерської діяльності).

2.4. Із волонтерів може формуватися волонтерська група бібліотеки для юнацтва, молоді, діяльність якої координується відповідальним працівником бібліотеки.

3. Завдання та напрямки волонтерської діяльності

3.1. Основним завданням волонтерської діяльності є надання допомоги бібліотеці для юнацтва, молоді у забезпеченні якісного і своєчасного бібліотечного обслуговування та доступу до інформації, наданні бібліотекою більш широкого спектру бібліотечних послуг та розвитку бібліотеки у цілому.

3.2. Напрямки діяльності бібліотеки для юнацтва, молоді, до яких можуть залучатися волонтери:

- виявлення і розвиток організаторських здібностей юнацтва, молоді;
- соціальна допомога сім'ям, що опинилися в кризовій ситуації і проживають у межах території, яку обслуговує бібліотека;
- організація змістовного дозвілля, що сприяє веденню здорового способу життя;
- надання, окремих послуг сім'ям (особам), дітям та молоді, спільно із соціальними працівниками та психологічною службою бібліотеки:
  - індивідуальні та групові консультації;
  - психологічна діагностика;
  - допомога в організації та проведенні тренінгів конференцій, семінарів, розвиваючих занять та інших науково-освітніх заходів та акцій;
  - технічна підтримка серверної, комп'ютерної та організаційної техніки;
  - підтримка програмного забезпечення, що використовується в діяльності бібліотеки;
  - технічна підтримка веб-ресурсів бібліотеки для юнацтва, молоді;
  - інформаційно-аналітична діяльність, актуалізація контенту веб-сайту бібліотеки для юнацтва, молоді.

4. Права і обов'язки волонтера

4.1. Волонтер має право:

4.1.1. Працювати в безпечних, гігієнічних та комфортних умовах.

4.1.2. Захищати свої законні права та інтереси під час волонтерської діяльності.

4.1.3. Отримувати повну та достовірну інформацію про порядок та умови здійснення волонтерської діяльності.

4.1.4. Отримувати інформацію щодо характеру, якості та обсягу робіт, які необхідно виконати під час здійснення волонтерської діяльності.

4.1.5. Мати доступ до законодавчих, інструктивних та консультативних матеріалів, потрібних для здійснення волонтерської діяльності, а також отримувати необхідні консультації від відповідальних працівників бібліотеки для юнацтва, молоді.

4.1.6. Брати участь у роботі волонтерської групи, підтримувати зв'язки з іншими волонтерськими організаціями.

4.1.7. Вносити пропозиції щодо форм та методів волонтерської допомоги.

4.1.8. Припинити свою волонтерську допомогу.

4.2. Волонтер зобов'язаний:

4.2.1. Знати місію, завдання та принципи діяльності бібліотеки для юнацтва, молоді та дотримуватися їх, працювати на зміцнення авторитету бібліотеки для юнацтва, молоді.

4.2.2. Старанно, високоякісно та своєчасно виконувати завдання та доручення бібліотеки для юнацтва, молоді.

4.2.3. Шанобливо ставитись до отримувачів бібліотечних послуг.

4.2.4. Ефективно використовувати матеріали, обладнання та інше майно, надане для провадження волонтерської діяльності.

4.2.5. Своєчасно та в належному стані повертати матеріали, обладнання та інше майно, надане для провадження волонтерської діяльності.

4.2.6. Забезпечувати конфіденційність інформації про осіб, що стала їйому відома під час здійснення волонтерської діяльності.

4.2.7. Своєчасно подавати відповідальному працівнику бібліотеки звіти про здійснену волонтерську діяльність.

4.2.8. Попередити про припинення своєї волонтерської діяльності за два тижні.

5. Права та обов'язки бібліотек для юнацтва, молоді

5.1. Бібліотека для юнацтва, молоді має право:

5.1.1. Пропонувати волонтеру змінити вид допомоги в рамках волонтерської діяльності.

5.1.2. Відмовитися від послуг волонтера, якщо він не виконує свої зобов'язання.

5.1.3. Отримувати від волонтера звіти про здійснену волонтерську діяльність.

5.1.4. Вести облік волонтерів бібліотеки для юнацтва, молоді.

5.2. Бібліотека для юнацтва, молоді зобов'язана:

5.2.1. Роз'яснювати волонтеру його права та обов'язки.

5.2.2. Створювати волонтеру необхідні умови для здійснення взятих ним зобов'язань у рамках волонтерської діяльності.

5.2.3. Надавати волонтеру повну та достовірну інформацію, необхідну для виконання волонтерської діяльності.

5.2.4. Документально підтверджувати повноваження волонтера відповідно до його діяльності (посвідчення, довідка, позначка у читацькому квитку тощо).

5.2.5. Вирішувати конфліктні ситуації, що виникають у процесі волонтерської діяльності.

5.2.6. Здійснювати контроль за діяльністю волонтерів.

6. Координація волонтерської діяльності

6.1. За рішенням директора бібліотеки для юнацтва, молоді з числа її працівників може призначатись особа, відповідальна за координацію волонтерської діяльності.

6.2. Працівник бібліотеки для юнацтва, молоді, відповідальний за координацію волонтерської діяльності:

6.2.1. Здійснює методичне керівництво діяльністю волонтерів і волонтерських груп бібліотеки, розробляє проекти участі волонтерів.

6.2.2. Сприяє організації навчання волонтерів та проводить перевірку їх знань і навичок, необхідних для провадження волонтерської діяльності.

6.2.3. Здійснює контроль за провадженням волонтерської діяльності.

6.2.4. Бере участь у співробітництві з питань волонтерської діяльності з іншими установами, організаціями, у т. ч. міжнародними, та вивчає, узагальнює і поширює досвід роботи в цій сфері.

7. Контроль волонтерської діяльності та звітність про неї

7.1. Інформація про результати волонтерської роботи у бібліотеці для юнацтва, молоді подається щоквартально директору бібліотеки у вигляді звіту.

7.2. Підсумки волонтерської діяльності заслуховуються один раз на рік на Школі керівника. ■

Жити разом, бо разом ми – сила

Ольга Матюхіна,

*директор Дніпропетровської обласної бібліотеки для молоді
ім. М. Светлова*

Уже з початку червня 2014 р., коли до Дніпропетровщини стали прибувати вимушені переселенці з АР Крим, а незабаром й Донбасу, Дніпропетровська обласна бібліотека для

*Дніпропетровська
обласна бібліотека для молоді
ім. М. Светлова активно
допомагає внутрішньо
переміщеним особам*

молоді ім. М. Светлова почала приймати у своїх стінах людей, які зверталися за допомогою до органів влади. Ми визначили коло їх інформаційних, психологічних та соціальних потреб та розробили програму допомоги в інтеграції у соціокультурний простір краю.

У бібліотеці була створена зона інформаційної підтримки переселенців з Автономної республіки Крим та східних областей України, у якій представлені законодавчі акти та розроблені працівниками бібліотеки інформаційно-бібліографічні буклети, листівки, пам'ятки з відомостями про адреси, телефони, Інтернет-ресурси, потрібні внутрішньо переміщеним особам (ВПО).

Створено розділ меню на сайті бібліотеки з корисною інформацією для ВПО, їм надано можливість безоплатно відвідувати бібліотеку. Протягом 2015 р. бібліотеку відвідали та стали учасниками її заходів 950 дорослих та 160 дітей з числа ВПО, а за перше півріччя 2016 р. – 332 дорослих та 285 дітей.

У бібліотеці вони отримали змогу користуватися безкоштовним доступом до Інтернету, брати участь у тренінгах із комп'ютерної

грамотності та культурологічних заходах. Усім внутрішньо переміщеним особам, які звертаються до бібліотеки, надаються індивідуальні та групові консультації щодо пошуку житла, роботи, відновлення втрачених особистих документів, визначення статусу та отримання соціальних виплат.

Багато молодих людей з числа ВПО прагнуть до стабільності, а вдале працевлаштування сприяє цьому. Спільно з Кіровським районним центром зайнятості бібліотека впродовж багатьох років реалізовує проект «Школа активного професійного орієнтування». На заняття школи запрошуються і безробітні з числа ВПО. Для них у 2016 р. проведено два тренінги-семінари «Подолання внутрішніх конфліктів – передумова успішного працевлаштування», семінар-тренінг «Робота & кар'єра», бесіду-консультацію «Соціальний захист в ЄС: убезпеч себе при пошуку роботи за кордоном» та бесіду-інформацію «Молодіжний ринок праці: підводні камені».

Крім інформаційної та психологічної підтримки нових мешканців Дніпропетровщини, адміністрація бібліотеки здійснила певні практичні кроки щодо соціальної адаптації громадян України, які переселилися з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції: кілька осіб з числа переселенців стали працівниками бібліотеки. Завдяки роботі у бібліотеці вони розширили коло свого спілкування у новій громаді та навіть змогли підвищити свою фахову кваліфікацію.

З 2015 р. почала налагоджуватись співпраця з громадськими об'єднаннями ВПО. У контакті з Координаційним центром «Допомога Дніпра» була проведена святкова презентація виставки світлин дітей внутрішньо переміщених осіб «Паростки нової України». Світлини дитячих облич, їхніх відкритих очей, що з довірою дивляться на оточуючий світ, були тим мостом взаєморозуміння, якого так не вистачає нашому суспільству.

Значні зусилля працівників бібліотеки були спрямовані на проведення заходів, спеціально призначених для внутрішньо переміщених осіб.

З метою сприяння їх психологічному розвантаженню та інтеграції до громади м. Дніпропетровська, налагодження громадських і міжособистісних зв'язків між новоприбулими людьми та місцевими мешканцями бібліотека в травні 2015 р. започаткувала роботу Клубу бібліотерапевтичної підтримки «Жити разом» (керівник – О. Дудченко, працівник нашої бібліотеки, переселенка з Донеччини). Засідання клубу проводяться як у бібліотеці, так і в Координаційному центрі «Допомога Дніпра» та на території транзитного містечка для внутрішньо переміщених осіб.

Першою акцією клубу стала медіа-адаптаційна подорож містом «Дніпропетровську, розкрий нам свої обійми!» Серед інших його заходів – знайомство-діалог «Знайомимося між собою і... з лікарем на ім'я Книга!», під час якого учасники розповідали про життєві шляхи, які їм довелося пройти; творчі зустрічі, тренінги, майстер-класи «Парад порад: душі моєї золоті запаси», «Лялька-мотанка – український оберіг»; літературно-музичний мікс «Осінній позитив», «Прекрасне для дітей та дорослих», «Знайомтесь, бібліотека!» та ін. Усі ці акції були спрямовані на ознайомлення нових членів громади з містом, яке стало для них новою домівкою, історією та культурою держави і краю.

Цього року до діяльності клубу долучилися волонтери. Разом з ними працівники бібліотеки провели Різдвяне колядування «Мир і щастя Вашій хаті!» та святкову вітальну акцію «Щедрик, щедрик, щедрівочка...».

У процесі спілкування з маленькими мешканцями транзитного містечка ми зрозуміли, що потрібно шукати шляхи до спільної творчої діяльності. На зимових канікулах працівники бібліотеки навчали дітей майстерності вирізання паперових янголів. У лютому до Дня святого Валентина проведено арт-майстерню «Серденько на долоньках», а у березні – творчу майстерню «Листівка для мами своїми руками».

Спільно з партнерами працівники бібліотеки влаштували для мешканців містечка свято Масляної «Масляна іде – весну красну

веде!». Активну участь у ньому брали студенти Дніпропетровського театрального-художнього коледжу, які організували ігри для наймолодших. Майстрині з бібліотеки провели майстер-клас з виготовлення ляльок-мотанок. Господині з містечка охоче взялися до приготування головної страви свята – млинців, якими ласували всі охочі. Свято було яскравим та веселим, з надією на краще майбутнє та мир на нашій землі.

Дітям містечка також призначалася інтерактивна гра «Гаррі Поттер – дитина, яка причарувала весь світ!». Використавши термінологію та сюжет літературного твору, бібліотекарі за допомогою «чарівного капелюха, що промовляє», поділили всіх учасників інтерактивної гри на команди, які були названі на честь двох шкіл юних чарівників – «Гріффіндор» та «Когтевран». Під час конкурсу команди змагалися в спритності та влучності вкидання у коло «чарівної» кульки – снітча, у виборі патронуса – друга серед тварин – та зображенні обранця засобами пантоміми, у вмінні долати власні жахи. Діти майстерно перетворювали своїх «богартів» (уособлення жаху) на «мумії» за допомогою... звичайного туалетного паперу, притому робили це на швидкість під дружнє уболівання та сміх. Конкурс вийшов дуже позитивний та веселий, а ті, хто ще не прочитали книгу, негайно звернулися до бібліотеки.

За нашої ініціативи у транзитному містечку напередодні Міжнародного дня захисту дітей відбулася розважальна програма «Це свято для тебе і свято для всіх!». Яскраве та веселе дійство розпочалося з захоплюючих майстер-класів із виготовлення малярських-аплікацій з різнокольорових ниток, віршованої вікторини від лікаря Вітамінки та цікавих настільних ігор, які нещодавно були передані в дарунок бібліотеці благодійним фондом «Save the Children». За участь у конкурсах, іграх та майстер-класах переможці отримали солодкі призи. Продовженням свята став концерт, підготовлений партнерами бібліотеки – студентами Дніпропетровського театрального-художнього коледжу та акторами Дніпропетровського академічного обласного українського молодіжного театру.

Після концерту відбулися рухливі ігри, які викликали багато позитивних емоцій в малюків та велику вдячність їх батьків.

На завершення заходу працівники бібліотеки пообіцяли дітям, що попереду у них веселе та гомінке літо, сповнене нових вражень – літо з бібліотекою!

Підготовкою до відпочинку було засідання літньої студії «Секрети комп'ютерного генія». Учасниками студії стали люди різного віку – дорослі, студенти та школярі. Літо – пора відпусток та канікул, захоплюючих мандрівок та екскурсій, коли всі фотографуватимуться «на згадку». Але одна справа – отримати велику кількість світлин, а зовсім інша – стильно та оригінально опрацювати їх, зробивши приємними майбутні хвилини спілкування з друзями та рідними. Саме тому присутнім був запропонований вибір: навчитися працювати з програмою створення електронних презентацій PowerPoint або з програмою створення слайд-шоу PhotoShowFreeRusPortable. Всі одностайно обрали для ознайомлення програму зі створення слайд-шоу.

Результатом стали зроблені кожним учасником студії оригінальні слайд-шоу зі світлин, що розповідали про одне з найяскравіших свят, проведених за участі бібліотеки у модульному містечку, – свято Масляної. Присутні на засіданні переконалися, що тепер кожен з них зможе самостійно зробити справжнє фотошоу! Працівники бібліотеки запросили учасників студії зібратися в дружньому колі наприкінці літа, і, як личить справжнім комп'ютерним геніям, продемонструвати яскраві слайд-шоу, зроблені завдяки новим знанням та вмінням.

Юні мешканці містечка разом із працівниками абонементу вирушили у подорож сторінками українських казок про тварин. У ході подорожі відбувалися пісенні конкурси, ігри та вікторини про домашніх улюбленців. Нагородою знов стали солодоші.

Свій внесок у підвищення правової культури ВПО зробив правовий клуб «Феміда», який організував для них зустріч з фахівцями Всеукраїнського фонду «Горение» «Вивчаємо закони разом».

Для підвищення якості бібліотечно-інформаційних послуг, що надаються внутрішньо переміщеним особам, та ролі бібліотеки в розбудові громадянського суспільства працівники нашого закладу впродовж 2014-2016 рр. підвищували свою кваліфікацію, ставши учасниками численних навчальних тренінгів. Завідувачка відділу методико-соціологічної роботи та сприяння соціалізації молоді Н. Спаріхіна отримала сертифікат тренера міжнародного рівня з врегулювання конфліктних ситуацій у рамках міжнародної навчальної програми «Врегулювання конфліктних ситуацій через застосування підходу “Не нашкодь”», проведеної Консорціумом із удосконалення менеджмент-освіти в Україні за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку.

Обласний семінар-тренінг для працівників публічних бібліотек Дніпропетровщини «Ініціативи та участь бібліотек у громадському діалозі та розбудові місцевої громади», що відбувся наприкінці 2015 р., став важливим етапом переорієнтації діяльності бібліотек на роботу з внутрішньо переміщеними особами, адже соціокультурна адаптація нових членів громади до цінностей, історичної та духовної спадщини нашого краю є одним із важливих аспектів діяльності українських бібліотек.

Практичне втілення принципу мирного співіснування в спільноті є головним меседжем нашої бібліотеки в роботі з внутрішньо переміщеними особами та створює позитивну соціальну атмосферу для всіх жителів краю.

Адже разом ми – сила, яка зможе зробити життя в державі кращим. ■

*Досвід роботи***Сучасна бібліотека: зламуємо стереотипи****Катерина Прийма,***заступник директора Волинської обласної бібліотеки
для юнацтва*

Не всі ті, хто читає, відвідують бібліотеку. Ми хочемо, щоб більше людей, особливо молодих, звертались до нас. Тому нам важливо певною мірою відійти від усталених правил і втілити те, чого хоче суспільство, громада, для якої ми працюємо. А очікуванням населення часто відповідають саме неординарні, «шалені» ідеї, що виходять за межі звичних норм і взірців.

Інноваційному розвитку бібліотеки сприяла участь у багатьох конкурсах проєктів і отримання грантів.

Останніми роками значно змінилися зміст та формат нашої діяльності. Інноваційному розвитку книгозбірні сприяло те, що ми брали участь у багатьох конкурсах проєктів, внаслідок чого отримали гранти та налагодили тривалий зв'язок з IREX/IATP та «Бібліомостом». Наявність сучасної техніки дає змогу запровадити ряд важливих ініціатив, спрямованих на покращення обслуговування юнацтва. Активно впроваджуються інформаційні технології, практикуються інноваційні форми роботи, що підняло діяльність бібліотеки на значно вищий рівень. Сьогодні книгозбірня є інформаційним центром, а бібліотекарі – інформаційними працівниками, які поєднують у роботі традиційні функції і функції консультанта з інформаційного пошуку, мережевого навігатора, інформаційного аналітика та організатора знань.

При бібліотеці діє Пункт вільного, безкоштовного доступу до мережі Інтернет. Послідовно реалізується пізнавально-розвивальна

програма «Дружній бібліотечний простір» для учнів Луцького навчально-реабілітаційного центру. Користувачі можуть самостійно працювати за комп'ютером: шукати інформацію, подорожувати Інтернетом, переглядати відео в YouTube, спілкуватися з друзями через соцмережі та Skype. На їх замовлення постійно проводяться тренінги з питань роботи на комп'ютері: вивчаються основи роботи з Microsoft Office Word, у мережі Інтернет.

Забезпечується інформаційне та мультимедійне проведення масових заходів. Створено чимало відеороликів, мультимедійних презентацій, буктрейлерів за книгами, які постійно розміщуються на бібліотечному каналі YouTube та на сайті бібліотеки.

Ми енергійно розвиваємо бібліотечне обслуговування віддалених користувачів, особливо педагогів області, рекламуючи свої можливості та послуги. Набула популярності серед користувачів електронна доставка документів. Запити різноманітні: списки літератури, сканована текстова інформація з першоджерел, сценарії масових заходів. На сайті і в соціальних мережах практикується інформування про нові надходження, події та заходи, які відбуваються в бібліотеці.

Своєю роботою ми підкреслюємо значимість та необхідність бібліотеки для громади, адже вона є сучасною молодіжною установою, де має бути цікаво кожному. Юнацька бібліотека – це певний образ в очах користувачів міста та області, адже в неї є власне обличчя, душа та серце.

Чимало років здійснюються цікаві і змістовні проекти, пов'язані з популяризацією читання та творчості письменників краю («Літературні діалоги», «Літературні читання», «Історичні фрески»), у рамках яких використовуються інноваційні форми роботи. Зокрема, відкритий мікрофон до річниці від дня народження геніальної письменниці і нашої землячки «Читаємо Лесю Українку» було проведено на вулицях і в школах міста (відео на сайті бібліотеки: <http://vollibr.org.ua/index.php/nashi-video>). Бліц-опитування «Цей дивосвіт – бібліотека...» пройшло серед

перехожих юнаків та дівчат обласного центру (відеосюжет: <http://vollibr.org.ua/index.php/kviten-2015>). Працівники бібліотеки брали участь у проєкті «Осінь з Яном Твардовським», ініційованому Генеральним консульством Республіки Польща у Луцьку. Спільно з тижневиком «Слово Волині» знято відеосюжет, який відкрив для наших читачів прекрасну, щемну, глибоку в своїй простоті поезію отця Я. Твардовського, показав близькість культур двох народів та заохотив молодь приходити в бібліотеку.

Гостями бібліотеки були відомі особистості, молоді та імениті автори. З презентаціями своїх книг у нас побували: Г. Вдовиченко, А. Чапай, брати Капранови, О. Фариняк, Н. Гуменюк, журналіст Д. Корчинський. Зустрічі з ними відбуваються у формі бібліокафе, засідань, обговорень. Їх змістовному та креативному проведенню ми постійно навчаємось, запозичуючи досвід інших, для чого взяли участь у майстер-класі прес-секретаря Міжнародної літературної корпорації Л. Шутяк «Промоція книжки: інструменти, практики, секрети», організованому місцевим мистецьким об'єднанням «СтендаЛЬ».

Реалізується ряд проєктів, пов'язаних з благодійною допомогою, волонтерською діяльністю: «Творимо милосердя разом...», «З гостинцями – до дітей», «Дружній бібліотечний простір». Проєкт «Україна починається з мене» ми організували спільно з ГО «Самооборона Волині». Підтримуються постійні зв'язки з ГО «Меценати для солдата» у рамках проєкту допомоги воїнам АТО та їх сім'ям. Творча майстерня «На – вчись!» знайомить з основами декоративно-ужиткового мистецтва, сприяє творчій активності та спілкуванню. Тут виготовляються різноманітні поробки, частина з яких передається для реалізації на благодійних ярмарках. Отримані кошти використовуються на потреби бійців на Сході України, сиріт, хворих дітей.

Фахівці постійно дбають про покращення іміджу та зміцнення авторитету бібліотеки. Ми розуміємо, що сучасна бібліотека – це не тільки місце для читання, але й центр громадського життя, інноваційного розвитку. Починаючи з 2016 р., нами реалізуються

чотири нових проекти. Заходи в їх рамках ламають стереотипні уявлення відвідувачів про бібліотеку, допомагаючи їм зрозуміти, що ми відкриті для спілкування. Зупинимося на цих найновіших проектах докладніше.

«Жива бібліотека» – проект, започаткований у Данії в 2000 р., сьогодні розповсюджується в усьому світі. Віднедавна він став популярним і серед наших читачів. Основна ідея «живої бібліотеки» – в ознайомленні молоді з представниками різних професій, віросповідань, людьми, що мають різні захоплення. Адже життєві історії, розказані від першої особи, насправді змінюють уявлення молоді про світ, соціум, загалом про людей та їх проблеми. Роль «Живих книг» виконують самі учасники засідань. Для підсилення інтересу до обговорюваного кожна зустріч обов'язково доповнюється викладками та виставками літератури.

Під час зустрічі «Волинський екстрим по-південноамериканськи» від героїв проекту-експедиції «Прапор України на вершинах світу» альпіністів О. Оришко, Д. Пескова та А. Єрко звучали справжні, невігдані історії про сходження на найвищий вулкан світу (Охосдель-Саладо, 6872 м.) та підкорення найвищого піку Південної Америки (Аконкагуа, 6962 м.). Слухачі поринули в чудовий світ незвіданого та цікавого.

Учасниками таких зустрічей у бібліотеці були також майстриня-лялькарка, татувальник, поліцейські. І кожен з них – сильна та неординарна особистість.

Організовано зустрічі і в рамках проекту «Живі діалоги» – серії лекцій про співіснування людей і тварин. Нашими гостями були зоореабілітолог В. Феодосова-Цибульська, яка презентувала екзотичних тварин зі свого домашнього розплідника, директор зоопарку Л. Денисенко, яка принесла декоративного крілика. Приходили й військові кінологи зі службовими собаками.

Успішне проведення цих заходів дало старт реалізації інших проектів. Зустріч із поліцейськими в рамках проекту «Жива бібліотека» набула такого резонансу, що переросла в проект «Моя

нова поліція». Завдяки програмі громадської підтримки реформи Національної поліції, яку започаткували IREX/Україна, бібліотека отримала ресурси для проведення інформаційно-освітніх заходів. Налагоджено контакти з місцевими ЗМІ та прес-службою поліції. У рамках проекту в бібліотеці систематично проводяться зустрічі молоді з місцевими шкільними поліцейськими на теми: «Що ми знаємо про нову патрульну поліцію?», «Чому я став поліцейським» тощо. З початку року їх відбулося дев'ять. Цікаво пройшла вулична акція «Моя нова поліція» з нагоди 100 днів її роботи з малюнками на асфальті, флешмобом «Моя нова поліція – моя довіра», нагородженням переможців конкурсу малюнка, фотографуванням разом із поліцейськими біля банера і патрульних машин на тлі приміщення бібліотеки на Театральній площі

- (<http://ar.volyn.ua/20160410-malyunky-kopy-dity-u-tsentri-lutska-vlashtuvaly/>;
- <http://lutsk.rayon.in.ua/news/7281-tsentr-politseiski-prigoshchali-ditei-solodoshchami>;
- <http://volyn.tabloyid.com/layf/u-centri-lucka-dity-prymiryaly-bronezhylety-kopiv>;
- <http://hromadske.volyn.ua/yakscho-by-ne-bulo-politsejskyh-svit-ves-buv-by-u-avariyah-i-likarnyah-dity-pro-patruľnyh/>)

Бібліотека, таким чином, виходить за межі своїх зал, змінюючи ставлення людей до реформ, які відбуваються в країні. Завдяки нашим друзям-спонсорам, постійно відбуваються розіграші та вручення різноманітних подарунків (квитків у зоопарк, сертифікатів на стрижку, каву), які заохочують молодь до участі в подібних заходах.

У бібліотеці відбуваються зустрічі молодих мам, що об'єдналися в клуб SuperMaMa. Теми та форми проведення засідань були різноманітними: «Життя у шлюбі: п'ять ефективних способів зберегти любов»; тренінг «Мама та дитина: етапи формування особистості дитини від народження до шести років. Роль та обов'язки батьків» за участі психолога та клієнт-центрованого терапевта О. Чернієвської, педагога домашнього клубу «Пташечка» М. Кобець;

майстер-клас жіночого психолога К. Магнети «Розмова про жіноче та жіночність» тощо.

Бібліотека стала платформою для організації виставок вишивки бісером (ініційованої газетою «Слово Волині»), витинанок студентів Інституту мистецтв, робіт дитячої художньої студії «Чарівний пензлик».

Ми давно долучилися до різноманітних акцій з популяризації життя та освіти в Європі. На базі бібліотеки проводяться тренінги «Про права студентів» за програмою «Активні громадяни» Британської ради під керівництвом тренера з ГО «Центр демократичного відродження» Ю. Закутньої та юриста-волонтера А. Корнелюка. Присутні дізнаються про діяльність Британської ради в Україні, про те, що значить бути активним громадянином, які законодавчі акти захищають права студентів і як діяти в разі їх порушення, а також про стипендіальні програми, обміни між навчальними закладами та інші можливості освіти та працевлаштування.

Семінар «Педагогіка сучасності: вальдорфська школа», проведений у минулому році, зацікавив педагогів та батьків альтернативними методами навчання та виховання дітей. Цього року в бібліотеці пройшли 3-денні заняття під назвою «Педагогіка сучасності: народження нового у людині». Його модераторами були викладачі з Німеччини, а учасниками стали, окрім зареєстрованих бажаючих, слухачі Інституту післядипломної педагогічної освіти – вчителі образотворчого мистецтва та художньої культури області та батьки.

У центрі уваги бібліотеки – відзначення Дня Європи, популяризація творчості європейських письменників, переваг та цінностей країн Європейського Союзу, вивчення англійської мови. На початку 2016 р. книгозбірня стала переможницею проекту УБА «Все про Європу: читай, слухай, дізнавайся в пунктах європейської інформації в бібліотеках» за підтримки Європейського Союзу (програма «Еразмус +»), і в травні у її приміщенні було відкрито Пункт європейської інформації «Є», що сприятиме обміну інформацією

та налагодженню співпраці з освітніми закладами, громадськими організаціями, іноземними представництвами та організаціями і обласного центру.

До Дня Європи-2016 у Пункті європейської інформації вже пройшли відеокруїз «Столицями Європи» (у рамках програми «Дружній бібліотечний простір»), зустріч з представниками національних меншин Луцька «Всім вистачає волинського сонця» (у рамках проекту «Історичні фрески»), бібліомандрівка «Обертаючи глобус», прес-діалог «Що європейці думають про Україну?».

У минулому бібліотека працювала в проєкті Інтерактивний курс англійської мови «1 2 3 English», а з 2016 р. (який оголошено Роком англійської мови в Україні) у партнерстві з ГО «Лінгвабіз» розпочав роботу Освітній воркшоп для читачів «English: bee free» («будь вільним» або «вільна бджола») під гаслом «Влаштуй медовий рік з англійською». Для його реалізації сформовано робочу групу, яка вивчає ситуацію, визначає цілі й завдання книгозбірні. Зокрема:

- проводиться систематична рекламна кампанія (у ЗМІ, соціальних мережах) з популяризації вивчення англійської мови в суспільстві, демонстрації ролі й можливостей бібліотеки;

- сформовано дві дитячі групи та дві групи для дорослих користувачів (на рівнях elementary та middle). Членами груп для дорослих стали чотири бібліотечних фахівця;

- надаються ресурси, приміщення, організовуються спільні програми в рамках проєкту;

- на книжковій виставці «Я обираю англійську!» (2016 рік – Рік англійської мови в Україні) представлені англійськомовні видання, якими можуть користуватися молоді читачі.

На сайті книгозбірні відкрито безкоштовний прямий лінк-доступ до матеріалів Німецької служби новин, наданих новим партнером Української бібліотечної асоціації – медіакомпанією Deutsche Welle (DW) спільно з провідним німецьким інформгентством dpa (Deutsche Presse-Agentur) за підтримки Міністерства закордонних справ ФРН.

Кілька років поспіль бібліотека брала участь у перегляді фільмів у рамках Мандрівного фестивалю документального кіно про права людини Docudays UA. У 2015 р. і стала переможницею другого етапу конкурсного відбору проекту «КІНОКЛУБ DOCUDAYS UA В БІБЛІОТЕЦІ».

У березні відбулося урочисте відкриття Кіноклубу DocudaysUA «НА ВОЛІ, 2». Присутні переглянули фільм українського режисера С. Лисенка «Хоттабич та його команда», присвячений АТО. Засідання кіноклубу відбуваються щомісячно як у приміщенні бібліотеки, так і поза ним. Чергове його засідання пройшло в загальноосвітній школі І-ІІІ ступенів №17 м. Луцька в рамках занять школи правових знань «Уроки права – уроки життя». На ньому демонструвався та обговорювався документальний фільм С. Лисенка про М. Гая, який провів п'ять місяців у самообороні київського Майдану і два місяці в Національній гвардії.

Говорили про те, які права людини порушуються зараз на сході України, міжнародне право, відповідальність держав та окремих осіб за порушення прав людини, котрі неминуче супроводжують війни. Під час обговорення військовий священник ієромонах Макарій (Дядюсь) розповів учням про свою участь у збройному конфлікті на сході України, звернув їх увагу на постійні порушення прав мирного населення на тимчасово окупованих територіях, а також на права наших військових та дієві механізми їх захисту.

Бібліотека постійно організовує навчальні вебінари для колег. Цю форму дистанційного інтерактивного навчання ми використовуємо в системі додаткової професійної освіти. Серед учасників таких заходів працівники шкільних та публічних бібліотек.

У рамках Дня професійного спілкування відбулися віртуальні методичні навчання для працівників Нововолинської МЦБС, Шацької та Ківерцівської РЦБС. У свою чергу, фахівці Волинської ОБЮ брали участь у роботі Всеукраїнських вебінарів для методистів бібліотечних фондів обласних управлінь освіти і науки, фахівців інститутів післядипломної педагогічної освіти, методистів

науково-методичних центрів, бібліотекарів «Впровадження ІКТ в практику роботи шкільних бібліотек» та «Виховуємо громадянина – патріота України». Останній вебінар став поштовхом для проведення обласного семінару працівників районних, міських централізованих бібліотечних систем, відповідальних за роботу з юнацтвом, на тему: «Бібліотека – платформа для національно-патріотичного виховання підлітків». Після подій на Майдані, анексії Криму, збройного конфлікту в східних регіонах нашої держави виникла потреба осмислити цю проблему в умовах сучасних соціокультурних трансформацій та визначити роль і значення бібліотек у її вирішенні.

Начальник відділу культури і мистецтв управління культури облдержадміністрації М. Назаревич окреслила діяльність бібліотек в умовах децентралізації влади та об'єднання громад. Директор бібліотеки А. Єфремова звернула увагу на розширення сфери впливу бібліотеки в контексті громадянсько-патріотичного виховання юнацтва. Роздумами про спільні зусилля у формуванні громадянина-патріота в умовах сучасних викликів поділилися М. Миць – кандидат історичних наук, доцент Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти, та Л. Стрільчук – голова Волинської крайової організації Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка. Представники ГО «Пласт» розповіли про виховний потенціал пластового руху, а організатори проекту «Меценати для солдата» – про свій громадський рух. Провідні фахівці бібліотеки надали консультації: «Бібліотека як партнер у реалізації волонтерських та благодійних проектів», «Місія бібліотеки в національно-патріотичному вихованні молоді», «Виховання громадянина-патріота: сучасний вимір (з досвіду роботи з молоддю в бібліотеках України)» та «Піар – важлива складова діяльності успішної бібліотеки». Слухачі отримали відповідні інформаційні матеріали, сценарії заходів, бібліографічні видання, відеоматеріали.

Завідувач відділу читальних зал Т. Швай презентувала масовий захід – «Книги про події, які сколихнули Україну і весь

світ», присвячений українській художній літературі, яка зображає події на Донбасі, відрізняється емоційністю, а тому найбільше вражає і допомагає знайти відповіді на безліч питань. Вона – ніби альтернативний підручник історії, у якому правда висловлена в почуттях, зрозумілих кожному... Учасники подивилися буктрейлери за книгами, відеоінтерв'ю з авторами, фрагменти документальної хроніки. На викладці літератури «Герої. Фронтові долі» були представили книги про боротьбу за ту Україну, про яку мріяли усі, хто поклав своє життя на східному фронті.

Книгозбірня долучається до активного життя громади міста. Проводяться численні заходи, акції, спрямовані на підтримку українського війська та висвітлення героїзму патріотів, захисників Вітчизни. Надається інформаційна допомога вимушеним переселенцям з Криму та зі Сходу України.

Бібліотека бере участь у волонтерських акціях «Мирна Україна» для дітей з сімей, які потребують особливої соціальної підтримки, родин учасників АТО, переселенців. На мітинг, присвячений 2-й річниці анексії Криму, у центр міста вийшли кримські татари. У такий спосіб вони хотіли висловити своє незадоволення окупацією півострова та нагадати про себе. Зустріч пізніше продовжилась у стінах бібліотеки. Перед присутніми виступив Е. Бекіров, директор благодійного фонду «Хайтарма», представник громадської ініціативи «Крим SOS», започаткованої 27 лютого 2014 р., відразу після окупації Криму Росією. Він продемонстрував інтерактивну карту Криму, на якій відображено послідовність захоплення півострова, кількість постраждалих від цих страшних подій, і розповів, як за допомогою цього інформаційного ресурсу кримські переселенці отримують юридичну та матеріальну підтримку. На завершення присутні подивились документальний фільм «Анатомія анексії» та переглянули галерею фотопортретів кримчан, які постраждали, а то й поплатилися життям за свою проукраїнську позицію.

Нещодавно Волинська ОБЮ взяла участь в акції «Схід і Захід разом», проведеному Луцькою міською радою для підлітків

з м. Волновахи Донецької області, які гостювали на Великдень на Волині. Працівники бібліотеки в готельно-ресторанному комплексі «Острів» в с. Озерце Ківерцівського району підготували та провели для них спеціально розроблений квест. Гра додала позитивних емоцій: діти із завзяттям змагалися у швидкості виконання інтелектуальних завдань, ретельно розшифровували ребуси, грали в рухливі ігри, відгадували народні загадки, розшифровували приказки, гортали книги. Учасники квесту разом склали за допомогою шифру головне гасло, розгорнули прапор України та проскандували: «Схід і Захід разом!».

У бібліотеці постійно відбуваються засідання активістів ГО «Пласт», «Національний альянс», «Меценати для солдата» та волонтерів.

Життя книгозбірні активне та цікаве. Про це свідчить, зокрема, те, що впродовж 2015 р. сайт Волинської ОБЮ, сторінки в соціальних мережах та блоги відділів відвідало 36251 віддалених користувачів, а в засобах масової інформації було розміщено 136 повідомлень з життя бібліотеки. Цього ж року лише за перший квартал їх кількість становить 125.

Враховуючи реалії сьогодення, бібліотека стала більш відкритою, публічною. Ми постійно пропонуємо креативні ідеї і намагаємось втілювати їх. ■

«Бібліотечні канікули». Постскриптом: досвід Харківської обласної бібліотеки для юнацтва

Алла Заречіна,

завідувач сектора Харківської обласної бібліотеки для юнацтва

Якби ми поставили собі за мету препарувати бібліотечну дійсність сучасності, то перед нами в повному масштабі розгорнувся б її внутрішній мікрокосм зі своїми больовими точками та проблемами. Так, у нашій галузі не бракує цих самих проблем, і зараз вони, як ніколи, знаходяться на самому вістрі уваги громадськості. Наскільки доцільне існування класичних бібліотек в умовах сучасного суспільства? Наскільки бібліотеки конкурентоспроможні? Наскільки бібліотечні системи актуальні й передові? Знайома ситуація?

*Програма «Бібліотечні канікули»,
попри децю тривіальну назву,
є досить незвичною та складною
у виконанні формою роботи.*

Наша робота фактично гальмується через застарілі забобони та хибне розуміння меседжів сучасних книгозбірень. І найхімерніше, що під цю нищівну хвилю дезінформації потрапляє, у першу чергу, чомусь саме категорія потенційно активних відвідувачів бібліотек.

Стосовно проблем та поневірянь у нашій галузі написано не одну статтю, проведено не одну конференцію, і це є непоганою терапією, адже, за прикладом психіатрії, першим кроком до подолання проблеми є її усвідомлення. Більш-менш реальна оцінка власних негараздів та слабких місць – це вже половина успіху. Залишається тільки акумулювати робочий та креативний потенціал

колективу, на повну задіяти технічні ресурси бібліотеки, вижати максимум з можливостей соціального партнерства.

І якщо цей механізм вже запущено, то шляхів до відступу більше не існує. Найнікчемніші та більш глобальні перешкоди нівелюються за рахунок чистого ентузіазму. Сучасні бібліотекарі мають бути готові до дії 24 години на добу / 7 днів на тиждень, повинні позбутись страху перед незвичними аудиторіями та нестандартними темами, бути відкритими до співпраці та, головне, конструктивного діалогу зі своїми користувачами.

Втім, час уже переходити від преамбули, присвяченої загальним принципам креативності сучасних бібліотек, до безпосередньої практики застосування цієї філософії. Тому без подальших зволікань пропонуємо практичний досвід нашого закладу в нелегкій справі організації літнього дозвілля для дітей та юнацтва.

А почнемо з того, що протягом чотирнадцяти днів червня в Харківській ОБЮ реалізувалася комплексна конкурсно-розважальна програма «Бібліотечні канікули», яка, попри дещо тривіальну назву, є досить незвичною та складною у виконанні формою роботи.

Доречним при цьому буде зазначити, що 2016 р. фахівцям бібліотеки довелося мати справу із вихованцями рекордної, у порівнянні з минулими періодами, кількості навчальних закладів: Цього разу в програмі взяли участь учні пришкільних таборів вісімнадцяти загальноосвітніх шкіл Московського, Немишлянського, Слобідського та Київського районів м. Харкова. Загін за загоном, у режимі нон-стоп ці юнаки й дівчата заповнювали зали нашої бібліотеки. Ще й так активно, що, за підсумками, загальна кількість учасників програми «Бібліотечні канікули», склала понад 2,5 тис. чол.

А ще варто додати, що більш ніж 500 дітей і підлітків з числа учасників програми вперше у своєму житті (!) потрапили до публічної бібліотеки. Що ж, приємно, що почесна місія відкрити цим юнакам і дівчатам двері у бібліотечній всесвіт та продемонструвати всю його принадність випала саме нашій обласній бібліотеці для

юнацтва. І в цьому контексті, гадаємо, не слід довго пояснювати, як здебільшого саме перше вдале знайомство назавжди закарбовується у свідомості користувача, формуючи позитивний імідж організації.

Тим паче, що їм – нашим юним користувачам-відпочивальникам – є що згадати. Адже за весь час роботи бібліотечного табору фахівцями всіх відділів Харківської ОБЮ було проведено 88 оглядових екскурсій бібліотекою та конкурсно-розважальних заходів на теми спорту, здорового способу життя, патріотичного виховання, етнографії, історії, мистецтва, культури України, географії, літератури рідного краю тощо.

Не обійшли бібліотечні канікули увагою і друзі закладу – партнери, волонтери і просто небайдужі особистості, яких також було залучено до реалізації програми. Серед них:

– член Національної Спілки письменників України та Національної Спілки журналістів України, міжнародної громадської організації «Міжнародна літературно-мистецька академія України»

Е. Заржицька з міста Дніпро;

– харківська дитяча письменниця О. Сьомік;

– волонтери зоозахисної організації «Разом»;

– волонтер Червоного хреста, тренер з йоги М. Репіна;

– молодий режисер В. Заграновський з м. Косів Івано-Франківської області;

– проект Ecolending.

Розкриваючи деякі організаційні секрети, зазначимо, що ще на етапі формування програми майбутніх заходів оргкомітет бібліотеки налагодив тісний контакт із керівництвом шкіл та відповідальними за пришкільні табори, адже тематика, зміст та тривалість того чи іншого заходу підлаштовувалася під потреби конкретної аудиторії, її вік та інтереси. Керівники шкільних груп отримали нагоду самостійно обирати та відвідувати ті події, які вони вважали за необхідне. До їх уваги були презентації та творчі зустрічі, майстер-класи та різноманітні екскурси, ігротеки та конкурси. І головне, що ініціаторами, творцями та реалізаторами

усіх розважальних програм були фахівці нашої бібліотеки, що, у свою чергу, гарантувало відповідальний та авторський підхід до втілення задуму.

Якщо ж узяти трохи статистики, то найпопулярнішими програмами, які були обрані найбільшу кількість разів та які відвідало найбільше юнаків і дівчат, виявились заходи, присвячені:

- патріотичному вихованню;
- історії та культурі Харківщини;
- екологічній тематиці.

У першій групі найбільшої уваги заслуговують конкурсно-ігрова програма «Я – українець» та експрес-вікторина «Всім серцем свою Україну любіть!», під час яких присутні змагалися на турнірах за звання кращого знавця України, обирали кращих виконавців державного гімну та демонстрували свої козацькі навички. Обидві програми були настільки інформаційно та емоційно насиченими, що, ми не маємо жодних сумнівів, надовго запам'ятаються присутнім.

Із заходів, присвячених етнографічній тематиці, у першу чергу хотілося б виділити гру-проект «Місто моєї мрії», яка мала форму не простої тривіальної розповіді про Харків, а цілої інтерактивної майстерні урбаністичних ідей! Так, спочатку на юних учасників заходу чекала ретельно підібрана інформація про історію, геральдику міста, його славетні та видатні місця, подана в ігровій формі. Та потім починалось головне: присутні на деякий час перетворювалися на художників, скульпторів та архітекторів і створювали власні проекти щодо перетворення Харкова у справжнє «місто мрії». Що ж, сподіваємось, чимало з цих креативних задумів у майбутньому дійсно прикрасять вулиці нашого чудового міста і, принаймні, вирімо, що не дарма так завзято «будили» урбаністичне мислення підростаючого покоління.

Подібна ж тематика місцевого патріотизму, але з ще менш формальної точки зору, була представлена в етнографічному екскурсі «Таємничий Харків». Адже, як і кожне поважне місто з історією, Харків просто насичений легендами та міфами. І тут мимоволі

замислюєшся, чому ж такий привабливий та об'ємний прошарок етнографічного матеріалу, як міські легенди, оминають увагою? Наша бібліотека вирішила виправити цю прикру несправедливість і відкрити учасникам літньої програми деякі з інтригуючих харківських таємниць. Тим паче, що багато які з них базуються на цілком реальних історичних засадах.

Втім, якщо вже говорити про таємниці, то чи не найбільше учасників бібліотечних канікул захопили секрети життя в гармонії з навколишнім світом. Мова про заходи екологічної тематики, які отримали найширше відображення в конкурсно-розважальній програмі цього року. Чого вартий тільки той факт, що за такий короткий час роботи бібліотечного літнього табору в нас відбулося одразу дві творчі зустрічі із дитячими письменницями, які віддають перевагу саме зоозахисній тематиці.

Так, харківська письменниця Оксана Сьомік, окрім літературної діяльності, веде дуже активне соціальне життя. Вона є волонтером, захисником тварин та учасником багатьох екологічних акцій. І книга, яку Оксана презентувала в нашій бібліотеці, не тільки рясніє цікавими фактами про життя представників фауни та не гірше, ніж будь-яка енциклопедія, відкриває таємниці природи, але й учить молоде покоління головному – поважати свою планету та всіх її мешканців.

Не менш цікавою та насиченою емоціями виявилась і зустріч з дніпропетровською письменницею, членом Національної Спілки письменників України та Національної Спілки журналістів України, міжнародної громадської організації «Міжнародної літературно-мистецької академії України» Еліною Заржицькою. Цей захід запам'ятався, у першу чергу, затишною атмосферою та неповторним авторським виконанням творів. Після перегляду мультфільмів за мотивами казок Еліни присутні отримали свої примірники збірки з автографом письменниці.

Трохи стресовим, але вкрай актуальним був майстер-клас «Еко – це круто!», який для відвідувачів літнього бібліотечного

табору провели учасники проекту Ecolending Д. Ридун та Ю. Кукліній. Вони розповіли про досвід провідних європейських країн у сфері сортування вторинної сировини та підказали, що за переробку відходів можна отримати непогані дивіденди. Ну а бібліотека тим часом раділа, що долучилася до такого важливого елементу екологічного просвітництва молодого покоління, яке, поки ще не пізно, треба навчити долати певні негативні аспекти нашого світогляду та способу життя і зберігати найголовніше – чисте довкілля рідної країни.

Яку ж мету ми переслідували, реалізуючи програму «Бібліотечні канікули»? Може, ми прагнули довести, що в умовах сучасного шаленого темпу життя, в еру високих технологій та гаджетів бібліотеки не пасуть задніх, а чесно відпрацьовують свій хліб та можуть дати фору багатьом своїм конкурентам у сфері освіти та організації дозвілля? Чи, може, що сучасна бібліотека вже не тільки в теорії, а фактично й остаточно стала таки справжнім соціокультурним центром та місцем, яке не тільки не відлякує, а й приваблює сучасну молодь? А може, що більш-менш повноцінно і дійсно плідно бібліотеки можуть функціонувати лише за умов співпраці з місцевими громадськими організаціями, волонтерськими рухами та спонсорами?

Чому б і ні?

Та сучасні бібліотечні реалії жорстокіші, аніж нам хотілося б. Ми не завжди маємо нагоду розраховувати на додаткову допомогу із сторонніх джерел, і тому вимушені демонструвати дивовижну здатність до виживання, а, головне, – до адаптації та мімікрії. Левова частка успіху нашої справи залежить від того, наскільки бібліотека є медійною та не цурається будь-якого з методів піару, тому слід частіше заявляти про себе. Треба дати зрозуміти, наскільки сучасна бібліотека відкрита до нових ідей та звершень.

Тому наостанок лише один заклик: працюймо та надихаймо своєю роботою інших! Адже, перефразовуючи Сергія Жадана: бібліотек, як і любові, стане на всіх. ■

Бібліотека – центр соціальної адаптації юнацтва та молоді

(з досвіду роботи Закарпатської обласної бібліотеки
для дітей та юнацтва)

Тетяна Вудмаска,

*заступник директора з питань обслуговування юнацтва
Закарпатської обласної бібліотеки для дітей та юнацтва*

Закарпатська обласна бібліотека для дітей та юнацтва утворилася у вересні 2002 р. шляхом об'єднання Закарпатської обласної бібліотеки для дітей ім. Д. Вакарова та Закарпатської обласної бібліотеки для юнацтва ім. С. Вайди. Розміщена в історичному центрі міста Ужгород, у двох окремих будівлях. Директором призначена заслужений працівник культури України Валентина Дмитрівна Чіка.

*Успішна робота бібліотеки –
гарантія збереження і розвитку
сприятливого середовища
для особи, що формується.*

Успішна робота бібліотеки – гарантія збереження і розвитку сприятливого середовища для особи, що формується, здійснення прав підростаючого покоління на доступ до інформації, досягнень вітчизняної і світової культури. Просвітницька функція бібліотеки стосується буквально всіх аспектів життя читача – сфери світогляду, освіти, права, моралі, здорового способу життя, культури, спілкування, мистецтва, дозвілля, тих вимог, які ставить перед ними суспільство, що динамічно розвивається.

Типовими для молодого покоління є такі соціальні проблеми, як: визначення своїх ролі та місця в сучасному суспільстві, формування ціннісних орієнтирів, моральних пріоритетів, працевлаштування. Крім того, у молоді існують особистісні проблеми: пошук сенсу життя, кохання, професійне самовизначення, взаємостосунки з дорослими та однолітками, збереження здоров'я.

Актуальними впродовж багатьох років залишаються також такі проблеми, як: алкоголізм, наркоманія, тютюнопаління, торгівля людьми, ігрова та комп'ютерна залежність, телефонний тероризм тощо. Проблеми, пов'язані з бездуховністю, бідністю, насильством, відсутністю змістовного дозвілля, що загострилися в останні роки, мають негативний вплив на підростаюче покоління. Саме на попередження таких негативних тенденцій у підлітковому середовищі спрямована профілактична робота бібліотеки, зокрема, створення клубів та об'єднань для юнацтва, покликаних надавати йому консультативну допомогу та підтримку.

Закарпатською ОБДЮ спільно з обласним центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді ще у 2003 р. був заснований клуб соціально-психологічної допомоги підліткам «Діалог». З огляду на зростання зацікавленості юнаків та дівчат у діяльності цього клубу, впровадження інноваційних форм роботи, залучення нових соціальних партнерів, з січня 2012 р. він був реорганізований у цільовий проект соціально-психологічної та правової допомоги підліткам та юнацтву «Діалог». Робота проекту передбачає формування дієвої системи правової освіти та виховання, попередження протиправних дій та вчинків серед підростаючого покоління, психологічної допомоги, соціального захисту прав та інтересів неповнолітніх.

Цю діяльність, за двосторонніми угодами, бібліотека координує з учасниками та соціальними партнерами: Ужгородською загальноосвітньою спеціалізованою школою-інтернатом з поглибленим вивченням окремих предметів, лінгвістичною гімназією ім. Т. Г. Шевченка, Ужгородським вищим комерційним училищем КНТЕУ, Ужгородським коледжем культури і мистецтв, Закарпатським

обласним центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, Ужгородським міським центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді (УМЦСССДМ), Закарпатським обласним центром здоров'я, Центром профілактики та боротьби зі СНІДом, Закарпатським наркологічним диспансером, відділом кримінальної поліції у справах дітей Ужгородського МВ УМВС України в Закарпатській області, Ужгородським національним університетом, обласним центром гендерної освіти при Ужгородському національному університеті (УжНУ), Центром гунгарології УжНУ, Ужгородським міським центром зайнятості, регіональним екологічним об'єднанням «Екосфера», ЗОШ I-III ступенів міста.

Інтерес у підлітків викликають нестандартні форми роботи: години спілкування, круглі столи, відверті розмови, заняття у формі тренінгів, рольові ігри, відеоконсультації, тестування, анкетування. Щомісяця учні шкіл м. Ужгорода спілкуються з провідними соціологами, юристами, психологами, правоохоронцями. Зустрічі проходять в атмосфері відкритості та довіри, що є вкрай важливим.

Питанню закоханості, яке хвилює підлітків, був присвячений відкритий діалог «Кохання. Забава чи сенс життя?» за участі професійного психолога. Юнаки та дівчата стали учасниками арт-тренінгу «Кохання: знайти і не втратити», під час якого, зокрема, ставилося завдання намалювати символ, що відображає особисте уявлення кожного учасника про любов.

Неабиякий інтерес у молоді викликали засідання «Емоційне вигорання», «Інтернет-залежність – вигадка чи хвороба», психологічний тренінг «Час знайти себе», тестування для визначення рівня самооцінки і дослідження комунікативних та організаторських здібностей, юридичний діалог «Стоп насильство!» за участі психологів та юрисконсульта УМЦСССДМ.

У рамках проекту «Діалог» за підтримки працівників Закарпатської установи виконання покарань № 9 було організовано екскурсію для студентів I курсу Ужгородського торговельно-економічного коледжу до Ужгородського слідчого ізолятора.

Своє бачення та розуміння толерантності обговорювали студенти I-III курсів Ужгородського вищого комерційного училища КНТЕУ та Ужгородського комерційного технікуму з головними спеціалістами УМЦСССДМ під час години спілкування «Толерантність: єдність у розмаїтості», присвяченого Міжнародному дню толерантності. У ході зустрічі юнакам та дівчатам було запропоновано анкетування «Наскільки ти толерантний?», результати якого засвідчили загальне прагнення бути толерантними, дотримуватися високих моральних цінностей у житті.

Правовий захист та здоровий спосіб життя обговорювалися в рамках відеолекторіїв «Закон гарантує – держава забезпечує», «Рабство, про яке ми не підозрюємо» та «Правда про алкоголь, тютюн, наркотики».

Інформування молоді в Закарпатському регіоні, для якого характерним є транскордонне співробітництво з країнами Європейського Союзу – Словаччиною, Румунією, Угорщиною, Польщею, має певну специфіку. У рамках проекту актуальним для учнівської молоді був відеолекторій «Освіта без кордонів»: час якого координатори однойменного проекту в Закарпатській області інформували старшокласників про умови вступу до європейських ВНЗ, можливість здобуття якісної освіти в Європі та працевлаштування за кордоном.

Молоді, яка прагне виїхати за кордон, стає дедалі більше. Еміграційні настрої виникають у т. ч. з причин пошуку красивого життя і «привабливих» пропозицій різноманітних агенств. Часто в цих намаганнях юні наражають себе на небезпеку. Сьогодні нерідко можна почути про рабство, торгівлю людьми. Ця тема стала предметом дискусії «Сучасне рабство. Торгівля людьми» учнівської молоді із соціальним педагогом УМЦСССДМ та бліц-опитування «Торгівля людьми: як цього уникнути?».

Бібліотека взаємодіє з Центром гунгарології при УжНУ, який створений для всебічного українсько-угорського мовного, літературного та культурного співробітництва на різних рівнях.

Предмет співпраці – створення інформаційних ресурсів задля інтеграції в сучасне угорськомовне інформаційне середовище, проведення спільних заходів. Серед іншого, спільно з науковими співробітниками, було проведено огляд «Переклади творів Т. Г. Шевченка угорською мовою» та організовано цикл бібліотечних виставок «Дивосвіт карпатського краю», які висвітлювали літературні та творчі надбання наших народів.

Від співпраці бібліотеки з партнерами у рамках даного проекту виграли, у першу чергу, користувачі, які отримали новий ресурс, що наповнюється різноманітною, багатоаспектною інформацією. Але важко переоцінити позитивні наслідки такої співпраці і для бібліотеки. Колектив отримав нагоду та механізми для кращої презентації можливостей закладу.

У теперішніх суспільно-політичних умовах, коли Україна зусиллями українських військових, добровольців, волонтерів відстоює свободу і територіальну цілісність, пріоритетного значення набуває патріотичне виховання підростаючого покоління. З метою вивчення рівня патріотичної свідомості сучасних юнаків та дівчат Закарпаття, думки бібліотечних працівників краю щодо дієвих форм та методів патріотичного виховання юнацтва, ефективності використання ресурсів книгозбірень у цьому Закарпатська ОБДЮ брала участь у Всеукраїнському соціологічному опитуванні «Патріотизм – це...». Аналіз анкетування показав, що 91 % молоді вважають себе патріотами України, 84,3 % пишаються тим, що вони є її громадянами. Сучасна молодь розуміє що таке патріотизм і вважає, що його необхідно розвивати впродовж усього життя.

Бібліотека приділяє значну увагу розвитку творчих здібностей і формуванню навиків художньої майстерності у підростаючого покоління.

У відділі обслуговування юнацтва створено арт-простір експозицій робіт творчої молоді «Палітра молодих майстрів»; тут уже багато років експонуються роботи юних художників – студентів Ужгородського коледжу мистецтв ім. А. Ерделі та Закарпатського

художнього інституту (нині – Закарпатська академія мистецтв). Основна мета виставок – активна популяризація молодіжного мистецтва.

Роботи в стилі ліногравюри, витинанки, графіку, плакати представляли в арт-просторі студенти спеціальностей «Графічний дизайн» та «Живопис», «Обробка металу»; вони ж проводили майстер-класи з живопису. Особливого резонансу серед користувачів набула виставка робіт «В Україні наша доля й воля». Відбулися персональні виставки студентів Закарпатського художнього інституту Є. Горячкіна О. Козлова та І. Дранчака.

Дієвим засобом заохочення юнацтва до читання творів закарпатських авторів стали презентації їх нових книг. З успіхом пройшли презентації книг молодих авторів М. Бугіра та Т. Демури, лауреата Шевченківської премії М. Дочинця, творча зустріч із молодим поетом та музикантом Т. Деяком.

Особливо варто відзначити творчі зустрічі, що відбулися в Закарпатській ОБДЮ в рамках Всеукраїнської акції «Українська молодь читає». У відділі обслуговування юнацтва відбулася зустріч старшокласників Ужгородської спеціалізованої ЗОШ-інтернату з поглибленим вивченням окремих предметів з відомим закарпатським письменником та журналістом О. Гаврошем. Актуальною стала зустріч творчої молоді міста Ужгорода з М. Вовком – організатором та координатором читацького клубу «Коло книжки» зі Львова.

2016 р. оголошено Роком англійської мови в Україні. Бібліотека долучилася до популяризації вивчення та сприяння підвищенню рівня володіння англійською мовою серед підростаючого покоління. У відділі обслуговування юнацтва відбулися дві зустрічі учнів Ужгородської спеціалізованої ЗОШ-інтернату з поглибленим вивченням окремих предметів з О. Панько, членом Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва, у рамках літературного калейдоскопу «Англія. Класика мовою оригіналу». Юнаки та дівчата обмінювалися враженнями про переваги читання художніх творів мовою оригіналу, проводили літературознавчі порівняння англійських текстів та українських перекладів. Було

розгорнуто книжкову виставку-репетитор «Уроки місис Англісіс» та виставку-пропозицію «English – вивчай, спілкуйся».

Для поширення серед української молоді європейських цінностей та презентації майбутнього України у Європейському Союзі, донесення переваг впровадження європейських стандартів у суспільстві підготовано методико-бібліографічний матеріал «Україна – ЄС: зводимо мости». У виданні містяться методичні та інформаційні матеріали про Євросоюз та євроінтеграцію України, пропонуються конкретні форми просвітницької роботи на допомогу бібліотекарям, а також списки відповідної літератури українською та угорською мовами (переклад угорською за підтримки наукового співробітника Центру гунгарології М. Яцкович).

Молоді важливо бачити перспективи розвитку держави, знайти соціальні орієнтири, що можуть забезпечити їм гідне життя і гарантувати необхідні умови для розвитку і реалізації їх здібностей.

Допомогти їм у цьому можуть бібліотеки, які сьогодні повинні стати справжніми та ефективними центрами культури та духовності. ■

Методична діяльність бібліотек

Книжкова інсталяція – нова форма візуалізації бібліотечного простору молодіжної бібліотеки

Світлана Патрикей,

заступник директора Рівненської обласної бібліотеки для молоді, канд. іст. наук

Організація бібліотечних виставок як напрям бібліотечно-інформаційної діяльності почала впроваджуватися ще в середині XIX ст. Сьогодні це настільки обов'язкова форма популяризації літератури до якоїсь певної дати чи події в суспільстві, що такі виставки сприймаються здебільшого як частина бібліотечного інтер'єру. Та в наш час є ряд обставин, які примушують по-новому дивитися на організацію та використання бібліотечних експозицій. Це пов'язано з великою кількістю нової літератури, зайнятістю сьогоднішніх читачів, з недостатньою увагою молоді загалом до читання, а з іншого боку – з більш вимогливим підходом деяких читачів до вибору книг. Тому сучасна бібліотечна виставка повинна бути комфортною, доступною, актуальною та естетично бездоганною, а особливо – у молодіжній книгозбірні. У зв'язку з цим Рівненська ОБМ успішно впроваджує виставки-інсталяції.

У наш час є ряд обставин, які примушують по-новому дивитися на організацію та використання бібліотечних експозицій.

Книжкова інсталяція – це просторова композиція, створена з книжкових видань, різних матеріалів та форм. Мета книжкової

інсталяції – створення об’ємної художньої композиції чи трьохмірного середовища в певному просторі. Книги в комбінації з іншими предметами нових естетичних функцій. Інсталяція потребує фантазії, вигадливості, неординарного мислення. Як правило, інсталяція спонукає поглянути на якусь річ під іншим кутом зору, звернути увагу на якусь проблему, часом вона просто покликана розважити, вразити чи шокувати, зачепити за живе.

Кожна книжкова інсталяція має примірний план створення, який передбачає такі етапи:

- продумати освітлення: інтенсивність, розміщення світильників;
- підшукати музичний супровід;
- підібрати засоби для роботи: ножиці, клей, столярні інструменти і т. д.;
- виділити простір для інсталяції.
- оформити портал (вхід/вихід) інсталяції;
- підібрати книжкові та журнальні видання, дзеркальні і механічні конструкції, що використовуватимуться в інсталяції;
- створити колажні композиції (листи, фотографії, малюнки, предмети і т. д.);
- приступити до монтажу предметів;
- розмістити тексти і коментарі до предметів.

Існують і певні вимоги до створення книжкових інсталяцій:

1) Інсталяцію можна охарактеризувати як цінну символічну декорацію, яка створюється в певний час під певною назвою. Важливо, щоб глядач не споглядав інсталяцію зі сторони, як картину, а опинився в її середині.

2) Деякі інсталяції наближаються до скульптури, але відрізняється від останньої тим, що їх створюють не з однорідного матеріалу, а монтують з різних матеріалів, часто промислового походження.

Молоді працівники Рівненської ОБМ мають значний досвід створення книжкових інсталяцій.

До бібліотечного велосипедного туру бібліотеками Рівного «Крути педалі уперед!» молодіжна книгозбірня створила відео-інсталяцію

«Пристанок для BOOKROVERів», яка символізувала прагнення до знань в будь-якому віці, незалежно від хоббі та стилю життя.

З нагоди відкриття пункту публічного доступу до Інтернету, який став можливим завдяки перемозі Рівненської обласної бібліотеки для молоді в конкурсі програми «Бібліоміст» була створена книжкова інсталяція «Книга & Комп'ютер», де на символічних книжкових сходинах показано еволюцію носіїв інформації, починаючи від пергаменту і закінчуючи комп'ютером.

До 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка у бібліотеці відбувся поетичний флешмоб «Читаємо Шевченка разом», центром якого стало створення книжкової інсталяції «Борімося! Поборемо!». Ця символічна цитата була вибрана не випадково, оскільки стала досить актуальною на фоні останніх революційних подій, що відбувалися в Україні на початку 2014 р. Багатотомники Шевченка прикрасила підбірка цитат Т. Шевченка, що стосуються пророчих слів Великого Кобзаря про майбутнє України.

У рамках Всеукраїнської молодіжної бібліоночі «Книгою призначена зустріч» інформаційну зону бібліотеки доповнила містична інсталяція «Cube & Mirrors» («Куб і дзеркала»). У цьому арт-об'єкті, що є реплікою до сучасного мистецького мейнстріму, дзеркала символізують хиткі містки між реальністю і потойбіччям, створюють загадкову і містичну атмосферу. А ось куб... куб кожен із відвідувачів трактував по-своєму.

До 90-річчя від дня народження вірменського та українського кінорежисера С. Параджанова у бібліотеці було створено «Параджанов-фойє», що втілює в собі певний «мікросвіт», відеоінсталяція та предмети тогочасного побуту в якому покликані наочно проілюструвати, ким був Параджанов.

Рівненська ОБМ стала учасником проекту молодіжної секції УБА ««DisplayCrossing»», метою якого є популяризація бібліотечних виставок, з увагою до розробки їх дизайну, сприяння професійному спілкуванню та обміну досвідом з даного питання, пошуку нових ідей та форм.

У рамках участі в цьому проекті бібліотекарі Рівненської молодіжної книгозбірні створили в інформаційній зоні до Року англійської мови в Україні «Книжковий Біг-Бен» – вражаючу виставку-імпульс з елементами інсталяції, яка спонукала відвідувачів читати англійською мовою. «Підкладкою» виставки стало чорнобіле «простирадло» з імітацією сторінок англомовних періодичних видань, сама ж виставка вибудована виключно з книг англійською мовою.

Бібліотекарі молодіжної книгозбірні створюють і тематичні книжкові інсталяції. Так, до Різдвяно-новорічних свят читачів бібліотеки зустрічали чудові інсталяції: «Різдвяне диво» та «Новорічна ялинка».

Сьогодні креативні, творчі, сповнені сил працівники бібліотеки прагнуть і надалі реалізовувати свої можливості, енергію та професіоналізм задля читачів, створюючи все нові та цікаві інсталяції. ■

Усі ми – невід’ємна частина Європи

Аліса Кирилюк,

*заступник директора обласної бібліотеки для юнацтва
Житомирської обласної ради*

Інтеграція України до Європи є проявом її історичної належності до європейського ментального простору. Це передбачає дотримання системи європейських цінностей на рівні держави і окремої людини.

Бібліотеки для юнацтва не можуть залишатися осторонь процесів, що відбуваються в суспільстві. Завдання бібліотекарів – допомогти підростаючому поколінню розібратись із принципами функціонування, напрямками роботи ЄС, взаємовідносинами між країнами-учасниками. Тому працівники бібліотек зобов’язані бути обізнаними з основними питаннями діяльності Європейського Союзу, тенденціями розвитку держав-членів, щоб привернути увагу користувачів до даної тематики і унаочнити різні її аспекти. Бібліотеки як соціальні інституції спрямовують свою діяльність на просвіту та освіту молоді щодо європейських і світових практик захисту людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства права, поваги до прав людини, толерантності, справедливості, солідарності, гендерної рівності, відмови від дискримінації. При цьому вони мають керуватися кращими європейськими та світовими стандартами і нормами обміну інформацією та надання якісних бібліотечно-інформаційних послуг.

Проте, бібліотекарям слід чітко усвідомити – їхня робота у цьому напрямі не повинна мати характер політичного замовлення і залежати від будь-яких політичних уподобань. Завдання публічної бібліотеки – просвітництво, а отже, слід висвітлювати різні точки

зору, представляти матеріали у всьому їхньому розмаїтті (книги, періодику, веб-ресурси тощо). Разом з тим, потрібно щораз наголошувати, що українці – європейська нація з багатовіковою культурою. І бібліотека покликана розкривати багатство та неповторність цієї культурної самобутності, з одного боку, а з іншого – підкреслювати тісний історичний взаємозв'язок національної культури з культурами інших європейських країн та загальноєвропейськими культурними традиціями.

Юність – це перша сходинка до складного, бурхливого, дорослого життя. Тому дуже важливо, хто поруч з тобою, хто поведе тебе в майбутнє.

Житомирська ОБЮ є науково-методичним, координаційним центром для бібліотек усіх систем і відомств області, що обслуговують юнацтво, інформаційним центром з молодіжних питань, центром культурного дозвілля молоді. Бібліотека постійно веде пошук нових підходів до своєї інформаційної діяльності, спрямовує зусилля на покращення організації, змісту та диференціацію напрямків, форм задоволення читацьких потреб у навчальній, соціальній та творчій сферах.

З огляду на євроінтеграційний стратегічний курс України, у книгозбірні постійно проводяться різноманітні масові заходи: ділові обговорення, круглі столи, інформаційні репортажі, інформаційні години, експрес-огляди, уроки державності з питань історичного розвитку та сучасності, літературних та творчих надбань, збереження культурної спадщини країн та народів Європи, а також висвітлення сутності та ролі Європейського Союзу в сучасному світі.

Усім відома аксіома: молодь – обличчя будь-якої країни. Виходячи з того, як живе молодь, чим вона живе (у духовному й матеріальному сенсі), яке ставлення до неї з боку держави (підтримка, допомога, перспективи), можна оцінювати ту або іншу країну.

Так, для студентів Житомирського будівельного коледжу було проведено ділове коло «Почувайся європейцем не тільки географічно» за участі викладача, аспіранта кафедри Європейської інтеграції

Національної академії державного управління при Президентові України Т. Паламарчук. Під час заходу обговорювалися:

- європейські цінності та традиції;
- популяризація загально європейського культурного надбання;
- думки молоді щодо євроінтеграційного курсу України;
- залучення молоді до діяльності, пов'язаної з інтеграцією

України до ЄС.

Паралельно з цим працівники бібліотеки організували інформаційно-просвітницьку бібліотечну виставку «Чи знаєш ти Європу?».

У рамках Європейського тижня місцевої демократії в бібліотеці був проведений інформаційний урок «Місцева демократія очима молоді», під час якого юнаки та дівчата активно обговорювали питання функціонування органів місцевого самоврядування, впровадження європейських стандартів та правової бази місцевого і регіонального розвитку, роль Ради Європи розвитку місцевої демократії. На завершення працівники Житомирської ОБЮ представили бібліотечну виставку «Євроінтеграція України: реалії, необхідність, перспективи».

Урок підсилив розуміння того, що «місцевий» та «європейський» підходи до здійснення самоврядування не протистоять один одному, а взаємно один одного доповнюють. Місцева демократія є загальною європейською цінністю та повинна спиратися на кращі досягнення й практики в галузі управління.

У рамках тижня інформування «Європа і ми» відбувся урок евризнавства «Чи знаєш ти?». Юні слухачі мали змогу ознайомитись з деякими країнами Європи, які входять до Європейського Союзу, їх природою, досягненнями, традиціями, культурою та мистецтвом, визначними пам'ятками архітектури. Також була підготовлена мультимедійна презентація «Віртуальна подорож публічними бібліотеками країн – учасниць ЄС».

Цікавим та змістовним для юнацтва виявився інформаційний репортаж «Україна – ЄС: шляхи взаємодії», на який були запрошені

президент Житомирського молодіжного об'єднання «Євроклуб», доктор соціологічних наук, професор Олена Дікова-Фаворська та спеціаліст Житомирського обласного гендерного ресурсного центру Житомирської обласної ради Оксана Вахнюк.

Олена Михайлівна розповіла молоді про історію та етапи створення Європейського Союзу, про країни, що входять до нього, про умови перебування у європейській спільноті та перспективи вступу України до ЄС, а також, на прохання юнацтва, про роботу молодіжного об'єднання «Євроклуб», який діє в Житомирі вже 17 років і є кращим євроклубом у Європі. Закінчили захід працівники бібліотеки бібліографічним оглядом літератури «Європейський Союз: новий етап розвитку», у якому було представлено найактуальніші підручники, посібники та періодичні видання про Європейський Союз.

Для успішного вирішення проблем, пов'язаних з вихованням молоді, потрібний комплексний підхід до роботи, співпраця зацікавлених організацій, що опікуються молоддю. З цією метою в бібліотеці був запроваджений проект «Книжковий часопростір». Цей проект спрямований на пошук сучасних ефективних форм роботи з юнацтвом і включає різноманітні комплексні програми: «Дозвілля з книгою» (спільно з оздоровчими таборами «Лісовий берег», «Супутник»); «Час читати» (з Вищим професійним училищем Житомирського державного технологічного університету); «Читаюча молодь – щасливе майбутнє» (з Житомирським агротехнічним коледжем); «Турбота має адресу» (з Житомирським вищим професійно-технічним училищем – інтернатом для учнів з обмеженими фізичними можливостями). Реалізація проекту «Книжковий часопростір» передбачала багато різноманітних заходів і на євроінтеграційну тематику. Це інформаційні репортажі: «Європейські орієнтири України», «Євроінтеграційні прагнення України», «Курс на євроінтеграцію»; експрес-огляди «В єдиній європейській державі», «Основні віхи в історії Європейської інтеграції», «Сучасна модель відносин між Україною та ЄС»;

інформаційні години «Усі ми – невід’ємна частина Європи», «Європейська інтеграція: український аспект» тощо.

Отже, Україна задекларувала свій курс на євроінтеграцію, своє прагнення стати членом Європейського Союзу. І кожна бібліотека повинна зробити власний внесок у реалізацію цієї політики. Справа фахівців донести до пересічного громадянина інформацію про основні напрями розвитку ЄС, переваги для його членів, особливості взаємовідносин України з цією організацією. Це головне завдання бібліотеки у роботі з популяризації знань з європейської тематики.

Тепер – про мій особистий внесок у роботу бібліотеки з євроінтеграції як заступника директора бібліотеки.

З метою інформування юнацтва я виконувала такі основні функції:

- залучала лекторів з різних громадських організацій;
- розробляла питання для заходів;
- забезпечувала у місцевих газетах «Житомирщина», «Меркурій», «20 хвилин», «Пульс-норма» публікацію матеріалів про проведені заходи з питань євроінтеграції;
- досягла домовленості з редакцією газети «Меркурій» щодо запровадження постійно діючої рубрики «Стратегія європейської інтеграції», у якій висвітлюватиметься робота бібліотеки з цієї теми;
- забезпечувала розміщення на офіційному веб-сайті бібліотеки матеріалів про відзначення Дня Європи та про заходи з євроінтеграції;
- ініціювала функціонування постійно діючої бібліотечно-ілюстративної виставки «Європейський Союз: від історії до сьогодення»;
- підготувала мультимедійну презентацію «Віртуальна подорож публічними бібліотеками країн-учасниць ЄС»;
- ініціювала виокремлення рубрики «Україна і Європейський Союз» у систематичній картотечі статей та в щоквартальному інформаційно-бібліографічному покажчику «Любіть Україну»;
- контролювала моніторинг громадської думки щодо євроінтеграції шляхом анкетування та соціологічних опитувань;

– у 2015 р. увійшла у склад редколегії щоквартального вісника бібліотеки «Натхненні юністю», у якому висвітлюються інноваційні методи та досвід роботи бібліотеки, зокрема і з питань євроінтеграції.

Попереду ще багато цікавої і, головне, потрібної, корисної роботи заради нашого майбутнього – молоді. І бібліотеки, що працюють з юнацтвом, проводячи таку роботу, гідні глибокої пошани. ■

*Соціологічні дослідження***Результати опитування до Дня молоді***Максим Красій,**соціолог Державної бібліотеки України для юнацтва*

24 червня в Державній бібліотеці України для юнацтва проводилося традиційне опитування користувачів і відвідувачів, приурочене до Дня молоді. Усього в ньому взяли участь 30 респондентів віком від 10 до 35 років. Нижче наводяться результати дослідження за окремими питаннями.

1. Як часто Ви відвідуєте бібліотеку?

Відносна більшість молодих людей (47 %) відвідує бібліотеку кілька разів на тиждень. 26 % вказали, що роблять це декілька разів на місяць, 19 % зазначили, що не мають певної періодичності відвідування, а за визнанням 8 %, вони взагалі не користуються послугами бібліотеки.

2. Що насамперед Вас приваблює у бібліотеці?

У першу чергу, молодь зацікавлена в універсальності фондів, рідкісних книгах, а також у наявності Інтернет-зали (усі ці варіанти обрали близько 76 % респондентів). Менш популярними виявилися «наявність електронного каталогу», «зручний графік роботи», та «наявність ксерокса і можливість роздрукувати документ» (52 % опитаних). Варіанти «довідковий апарат» та «можливість спілкуватися з ровесниками» обрали менше 2 % юнаків та дівчат.

3. Які у Вас мотиви читання?

Провідним мотивом читання у молоді є навчальна необхідність (53 %). 18 % респондентів завдяки читанню отримують задоволення,

12 % розширюють свої знання про світ, 8 % підвищують фаховий, а 6 % – загальноосвітній рівень. Нарешті, 3 % читають лише в разі необхідності отримати поглиблену інформацію на конкретну тему.

4. Які бібліотечні заходи Вас цікавлять, у яких із них Ви із задоволенням взяли б участь?

63 % опитаних вказали, що хотіли би взяти участь у дискусіях, конференціях, круглих столах, вікторинах, конкурсах, виставках, аукціонах, фестивалях та форумах. Менша частка (29 %) взяла б участь у бесідах, оглядах, уроках, інформаційних годинах, віртуальних екскурсіях, мультимедійних презентаціях та у зустрічах у літературному кафе. Такі варіанти відповідей, як виставки, дні інформації, літературно-музичні вечори, анкетування, соціологічні опитування та зустрічі з визначними особами, зацікавили близько 8 % респондентів.

5. Яким книгам Ви надаєте перевагу (друкованим чи електронним)?

36 % респондентів відповіли, що, насамперед, обирають друковані книги. 32% опитаних, навпаки, надають перевагу електронним книгам. 25% полюбляють як і друковані, так і електронні книги, а ще 7 %, на жаль, не відповіли на це запитання.

6. Чи вважаєте Ви серйозною проблемою те, що молодь мало читає?

60 % респондентів взагалі не замислювалися над цим питанням, 28 % вказали, що нічого поганого в цьому стані речей не вбачають. Лише 10 % зазначають, що це негативно відіб'ється на майбутньому України. 2 % не відповіли на питання.

7. Чи можна назвати наш заклад «бібліотекою для молоді»?

64 % респондентів вказали, що вони вперше в бібліотеці і не можуть повноцінно дати відповідь на це запитання. Така велика

кількість нових користувачів, можливо, пояснюється тим, що в день опитування в бібліотеці проходила акція, приурочена до Дня молоді. 19 % зазначили, що в бібліотеці можна знайти все, що цікавить молодь. 14 % погодилися з тим, що бібліотеку можна назвати молодіжною, оскільки в ній проводиться багато заходів для юнацтва. Варіант «важко відповісти» обрали 2 % респондентів.

8. Що позитивного Ви вбачаєте в нашій роботі?

69 % не відповіли на це запитання, тому що більшість із них відвідували бібліотеку вперше. 28 % обирали варіанти «оперативне і якісне обслуговування» та «цікаві заходи». Варіант «на жаль, нічого» обрали 3 % респондентів. ■

4. Чи можете Ви вказати дату його народження?

- так: рік.....//місяць.....//число.....
- ні

5. Чи знаєте Ви, у якому місті народився Михайло Грушевський?

- Тіфліс
- Москва
- Хелм
- Київ
- на жаль, не знаю

6. Хто був учителем Грушевського?

- Микола Аркас
- Дмитро Бантиш-Каменський
- Володимир Антонович
- Михайло Максимович
- на жаль, не знаю

7. У якому університеті викладав Грушевський до Першої світової війни?

8. Вкажіть основні напрямки його роботи, які Ви знаєте

.....

9. Вкажіть відомі Вам твори вченого

.....

10. Чи вважаєте Ви Михайла Грушевського патріотом України?

- так
- ні (чому?).....

11. Чи потрібні зараз Україні такі люди, як Михайло Грушевський?

- так
- ні (чому?).....

12. Чим саме вони могли б допомогти нашій країні?

.....

13. У якому типі населеного пункту Ви проживаєте?

- місто
- село
- селище міського типу

14. Вкажіть Вашу стать

- чоловік
- жінка

15. Вкажіть Ваш вік

- 10-14
- 15-19
- 20-24
- 25-35

*Анкету склав Максим Красій,
соціолог Державної бібліотеки України для юнацтва*

Рік національного генія Івана Франка

Людмила Ковальчук,

завідувач відділу Івано-Франківської обласної бібліотеки для юнацтва

**2016 р. відзначається
як Рік Івана Франка
в усій Україні.**

Безсмертний Іван Франко цілком заслужив на те, щоб його вшанували всенародно як національного генія: Івано-Франківська обласна рада ухвалила рішення про оголошення 2016 р. Роком Івана Франка на Прикарпатті й надіслала до вищих ешелонів української влади відповідне звернення, яке у Києві підтримали. Отже, 2016 р. відзначається як Рік Івана Франка в усій Україні.

Іван Франко – одна з найяскравіших постатей в українській історії. Поет, публіцист, прозаїк, драматург, літературний критик, економіст, мовознавець, видавець, етнограф, політик і журналіст, перекладач, історик – справжній енциклопедист, титан думки і праці, який написав більше 6 тис. творів. Творив Франко в умовах фінансової скрути та суспільно-морального спротиву і осудження, але те, що іншим ставало на заваді, у житті Франка відіграло роль додаткового духовного стимулу.

Про зв'язок видатного українця зі Станиславівщиною (Прикарпаттям) ідеться в багатьох франкознавчих працях, зокрема, відомий дослідник-франкознавець І. Білинкевич ставить її на третє місце за вагомістю у житті та творчості письменника після Дрогобиччини і Львова. У сучасному Івано-Франківську є площа, вулиця, пам'ятник, літературна премія, драмтеатр і обласна наукова бібліотека ім. І. Я. Франка, історики та краєзнавці досліджують

кожний його візит до міста, збирають цікаві історії та легенди. На Станиславщині двічі явилась Франкові велика любов, тут він знаходив відпочинок і сховок у друзів за важких часів, тут його арештовували за активну громадську позицію та публічні виступи.

Особливе значення мало святкування 160-ї річниці від дня народження Каменяра в місті, що з 1962 р. носить його ім'я. З нагоди ювілею та проголошення Року Івана Франка на Прикарпатті обласна бібліотека для юнацтва презентує для своїх користувачів книжково-виставкову панораму «Іван Франко – дух, наука, думка, воля», на якій представлені монографії та інші друковані критичні матеріали про основні сторінки життя і творчості письменника, художні твори, ліричні збірки поета, спогади відомих людей, які знали Івана Франка, повісті-есе, біографічно-красознавчі видання, фотодокументи, світлини тощо.

У першому розділі виставки читачі мають можливість дізнатись із книг про сучасні наукові дослідження творчості Франка. Другий розділ знайомить відвідувачів бібліотеки з книгами і статтями місцевих франкознавців П. Арсенича, І. Білинкевича, І. Бондарева, Є. Барана, М. Головатого та інших дослідників.

Упродовж року виставка оновлюється та доповнюється новими надходженнями до бібліотеки. Вона була широко представлена на численних заходах і зустрічах не тільки в стінах читальної зали, а й у школах, коледжах, ВНЗ міста. Така презентація виставкової панорами дала поштовх до тісної співпраці з навчальними закладами міста (ЗОШ № 3, ЗОШ № 5, ВПУ № 13) у створенні спільних творчих мініпроектів та робіт, присвячених багатомісній постаті Франка. Її експозиція стала платформою для відеозйомок телепроекту журналістки ОТБ «Галичина» Г. Філіпової, присвяченого 160-річчю І. Я. Франка, у якому учні шкіл Івано-Франківська, вихованці літературних гуртків читали поезію Франка різними мовами.

Різнобічність діяльності І. Франка вимагає для розкриття його творчого та особистісного портрету певного акцентування

як маловідомих, так і знаних досягнень у різних галузях. Так, масштабною і глибокою була перекладацька діяльність Франка. Він вважав за необхідне познайомити українське суспільство з кращими зразками і досягненнями світової літератури і публіцистики. У форматі святкування Року англійської мови та Дня Європи обласна бібліотека для юнацтва та студенти першого курсу Інституту філології Прикарпатського Національного університету ім. В. Стефаника провели екскурс в історію українського перекладу «Хай слово мовлено інакше – та суть в нім наша зостається». Студенти підготували розповідь про видатних українських перекладачів – Олену Пчілку, Лесю Українку, П. Грабовського, В. Самійленка, М. Лукаша, С. Павличко та В. Річ. Але передусім висвітлювалася титанічна праця Франка, який по-справжньому відкривав Україні світ. У його перекладах звучали перлини англійської, німецької та польської поезії.

Небагато можна назвати в історії людства постатей, рівних Івану Яковичу за багатогранністю таланту й гідною титанів Відродження наполегливістю. Бібліотека бачить своє завдання не тільки в ознайомленні широкої громадськості з канонічним франкознавством і тим, що викладається в рамках шкільної програми, а й у стимулюванні загалу до самостійного вивчення та дослідження його життя та творчості. Така мета зумовила проведення в травні 2016 р кількох масштабних заходів, розроблених у партнерстві з іншими регіональними бібліотеками України.

У партнерстві з Рівненською ОБМ було організовано та проведено молодіжний веб-марафон «Читаємо Франка разом». Відкрив віртуальну зустріч голова громадської ради при Івано-Франківській ОДА, один з ініціаторів проведення Року Франка на Прикарпатті В. Перевізік Про силу, велич та вічну молодість творчості поета говорив Я. Ткачівський – письменник, головний редактор всеукраїнського літературно-художнього та громадсько-політичного журналу «Перевал», 1-2 номер якого за 2016 р. присвячений річниці від дня народження Каменяра.

У марафоні взяв участь також молодий поет і журналіст О. Букатюк, лауреат Івано-Франківської міської премії ім. І. Франка за 2015 р. Пронизливі слова з поезій Каменяра звучали у виконанні учасників гуртка художнього читання «Скарбниця Слова» під керівництвом О. Сливки, а також бібліотекаря М. Калинюк.

Рівненська обласна бібліотека для молоді запросила для цікавого спілкування голову Рівненської обласної організації НСПУ та члена НСЖУ І. Баковецьку тазаступника декана історико-філологічного факультету Міжнародного економіко-гуманітарного університету ім. акад. С. Дем'янчука Л. Овдійчук, яка прочитала вірш І. Франка «Чого являєшся мені у сні». Соліст Архієрейського хору «Знамення» Свято-Воскресенського кафедрального собору, ліричний тенор Ю. Яцик виконав пісні «Ой ти, дівчино, з горіха зерня» та «Не пора, не пора, не пора...».

Варто зупинитися також на участі Івано-Франківської ОБЮ у web-портації поетичного слова «Акорди поезії українського Каменяра», ініціатором та організатором якої була Кіровоградська обласна бібліотека для юнацтва.

У рамках заходу відбулось онлайн-спілкування молоді з різних областей України – Кіровоградської, Івано-Франківської, Донецької, Львівської та інших. Учасники декламували вірші Франка, як українською так і іноземними мовами (російська, англійська, польська), співали пісні на слова Каменяра, читали власні твори про видатного поета, презентували художні роботи, відеокліпи та записи театральних постановок за творами Франка. Зокрема дівчата, які були присутні в нашій книгозбірні, читали Франкові вірші іноземними мовами: польською мовою – учениця ЗОШ № 3 В. Августімова, англійською – учениця ЗОШ № 11 А. Процак.

Провідний бібліотекар Івано-Франківської ОБЮ В. Мельник представила мультимедійний екскурс «Іван Франко і Прикарпаття», у рамках якого глядачі web-портації здійснили мандрівку Франковими стежками Прикарпаття. У багатьох містах і селах нашого краю з гордістю можуть сказати: «Тут він був..». Як етнограф і історик

Іван Франко впродовж 40 років своєї наукової діяльності зробив великий внесок у вивчення фольклору Станиславівщини. Тритомне видання «Галицько-руські приповідки» (1905-1910) базуються переважно на зібраній на Прикарпатті усній народній творчості.

У планах бібліотеки проведення у вересні театрального пазлу «Бібліотечні візії Івана Франка», під час якого школярі і студенти Інституту мистецтв втілять своє бачення героїв відомих Франкових прозових та поетичних творів.

Письменники світового масштабу завжди стояли на висоті культури свого часу. Це повною мірою стосується величної постаті Івана Яковича Франка. Він був справді сумлінням нації, її інтелектом. Маленькою краплиною, у якій віддзеркалювалася доля народу. Він став прикладом та духовним вчителем для цілого покоління української молоді, що з іменем Франка та Шевченка на устах жила, творила, боролася та вмирала за незалежну Україну. ■

Хочеш змінити світ – почни з себе

Наталія Лінкевич,

головний бібліотекар Державної бібліотеки України для юнацтва

7 липня 2016 р. в ДБУ для юнацтва відбулася презентація книги Марії Лінкевич «Ти можеш змінити світ: почни з себе». На захід були запрошені гості, історії яких описані в книзі.

За словами автора, книга призначається всім, хто хоче оволодіти методами управління власною мотивацією, зміцнити волю і потребує для цього підтримки. На прикладі історій із життя конкретних людей показано цінність того, що ми маємо, розкрито певні аспекти життя в щасті, гармонії і любові.

Кожний з нас часом стикається з труднощами та випробуваннями. Підтримка є обов'язковою, якщо тобі самотньо й сумно. Ця книга має допомогти вам повірити в себе і свої можливості.

Подано відверті історії людей, які опинилися на межі життя та смерті, розривалися між любов'ю та ненавистю, зазнавали злетів і падінь. Книга показує невідомі грані дійсності і надасть поради щодо того, досягнути гармонії й цінувати те, що ви маєте.

Усі бажаючі могли придбати книгу з автографом автора, зробивши внесок на користь тих, хто цього потребує (10 % від вартості книг було витрачено на благодійність). ■

Переглянути відео з презентації можна на YouTube (https://www.youtube.com/watch?v=jywKXgF_UGc)

Де знайти автора?

- *Вконтакте* – https://vk.com/linkevych_maria ▪ *Facebook* – <https://www.facebook.com/maria.linkevych> ▪ *Instagram* – [#linkevych_books](#)
- *Пошта* – mail@lima.com.ua ▪ *Сайт* – lima.com.ua

Конкурси. Вікторини. Сценарії

Фестивальна Херсонщина: хроніки фестивалю «Відкрий свою книгу» 2011-2016 рр.

Ірина Тарадименко,

*завідувач відділу Херсонської обласної бібліотеки для юнацтва
ім. Б. Лавреньова*

Читайте між рядками

Не знайдене в рядках.

Закрита книга – камінь

Розкрита книга – птах.

А. Кичинський

Ці слова херсонського поета, лауреата Національної премії України ім. Т. Шевченка стали девізом обласного фестивалю молодіжного читання та права «Відкрий свою книгу».

Започатковано фестиваль у 2011 р. з метою просування читання у молодіжне середовище, підтримки іміджу юнацьких структурних підрозділів бібліотек Херсонщини, привернення уваги громадськості, органів влади до проблем читання юнацтва та молоді, посилення державної та громадської підтримки районних та сільських бібліотек.

Організатором виступила Херсонська обласна бібліотека для юнацтва ім. Б. Лавреньова за підтримки управління культури Херсонської ОДА та місцевих органів влади.

Унікальність цього фестивалю полягає в тому, що він мандрує Херсонщиною. Не читачі йдуть до бібліотеки, а саме Херсонська ОБЮ йде до читачів разом зі знаменитими письменниками-земляками, молодими літераторами, які тільки починають свій

шлях, активними читачами, завсідниками літературної кав'ярні «ЛітTERRA», артистами, цікавими інноваційними заходами.

І якщо оцінювати шлях, пройдений фестивалем за шість років, можна впевнено сказати: ми досягли своєї мети.

Тож почнемо наші мандри разом із фестивалем...

І обласний фестиваль молодіжного читання стартував у м. Гола Пристань 11 жовтня 2011 р.

Святкове відкриття відбулося на набережній міста, біля знаменитої альтанки. Сам мер міста А. Негра провів для учасників фестивалю екскурсію визначними історичними місцями та міським краєзнавчим музеєм.

На автограф-сесії письменників Херсонщини учасники та гості мали можливість познайомитися з творчістю херсонських письменників та майстрів слова Голої Пристані, придбати книжки з автографами. Провідною темою гала-концерту майстрів мистецтв Херсона та Голопристанщини стала любов до книги.

По обіді фестиваль розподілився на дві території – молодіжну та професійну бібліотечну.

Для молоді організували паралельні майданчики: «Майстер-клас від поета», де початківці могли отримати поради від майстрів слова, та «Презентація імені», під час якої відома поетеса з Голої Пристані Н. Коломієць представляла молодих літераторів.

На майданчику для бібліотекарів вирував ярмарок інноваційних бібліотечних ідей, відбувалася презентація проектів просування читання у молодіжне середовище. 6 найкращих проектів отримали відзнаки від управління культури Херсонської ОДА та подарунки.

Основні складові фестивальної програми – фест-парад, мистецька програма, автограф-сесія письменників, ярмарок інноваційних бібліотечних ідей, молодіжна територія – залишилися незмінними з року в рік. Але кожен наступний фестиваль наповнювався новими заходами та вдалим знахідками.

І обласний фестиваль молодіжного читання проходив у м. Каховка 28 листопада 2012 р.

Цей фестиваль запам'ятався сіті-квестом Каховкою та відвідуванням краєзнавчого музею, яскравою талант-територією, на якій були представлені твори майстрів народного мистецтва Каховського району.

Фішкою фестивалю став буккроссинг – старт інтернет-проекту «Книга мандрує Херсонщиною». У подорож бібліотеками області вирушила поетична збірка «Формула Сократа» херсонського поета, голови обласної організації НСПУ В. Загороднюка.

Яскравим був на цьому фестивалі майданчик для творчої молоді «Браво, поезія!», на якому відбувався поетичний слем – змагання молодих поетів з Каховки, Херсона, Нової Каховки. Разом із поетичним талантом вони змогли показати акторську та музичну майстерність. А оцінювало їхні таланти журі у складі маститих творців поетичного слова.

Жваво та зацікавлено проходив ярмарок бібліотечних інноваційних ідей, під час якого презентувалося дев'ять проектів. Переможцем став проект КЗ «Великоолександрівська ЦРБ» під назвою «Замов письменника»: онлайн-спілкування молоді з сучасними українськими письменниками за допомогою програми Skype.

III обласний фестиваль молодіжного читання відбувся у смт. Білозерка 24 жовтня 2013 р. Він залишив яскраві спогади про літературно-краєзнавчий лабіринт для творчої молоді «Світ на дотик», який проходив у приміщенні районного музею ім. Д. Багалія. Молодь познайомилася з інтерактивною експозицією «Культура на дотик», присвяченою пам'яті видатної письменниці та дослідниці О. Скороходової – єдиного у світі сліпоглухого наукового співробітника.

Юнацтво дізнавалося про шрифт Брайля, пробувало на дотик монети й книжки, надруковані рельєфними знаками, та поринало у світ ароматів. Після цього їм запропонували поділитися своїми враженнями та емоціями від почутого і побаченого у поетичній формі. Бажаючих спробувати свої сили поділили на дві команди по п'ять чоловік.

На виконання завдання було відведено лише 15 хв., та це не збентежило школярів і студентів – вони з та захопленням виконали його.

Ярмарок інноваційних бібліотечних ідей цього фестивалю відрізнявся своєю колоритністю та театралізованими презентаціями від бібліотекарів.

На фестивалі також було представлено новий інтернет-проект «Бібліовіночок Кобзарю» до 200-річчя від дня народження Т. Шевченка

Саме тоді, завдяки співпраці з Головним територіальним управлінням юстиції у Херсонській області, захід трансформувався у фестиваль молодіжного читання та права.

Тож IV обласний фестиваль молодіжного читання та права завітав до смт. Велика Олександрівка 15 жовтня 2014 р.

Сумні події на Сході України надали йому патріотичного забарвлення та сформували відповідну програму, до якої увійшли: благодійна виставка-продаж майстринь Великої Олександрівки «З Україною в серці творимо дива» (кошти від продажу представлених виробів були спрямовані на допомогу військовим у зону АТО). Ця виставка стала невід'ємною частиною наступних фестивалів.

Мистецька програма «Ми сильні любов'ю до України» наочно продемонструвала не тільки творчі таланти велико-олександрівців, а й їхній високий патріотизм, відданість рідній землі.

Під час фестивалю діяла майстерня листівок: діти та молодь під керівництвом майстрів створювали листівки та обереги для солдат. Присутні на святі волонтери – бібліотекарі сільських бібліотек – доправили листівки до військових частин.

У програмі фестивалю з'явився правовий майданчик, на якому розглядалися питання правової освіти молоді та просування книг правової тематики. Молодь могла представити свої проекти, отримати поради і настанови від фахівців-юристів. Найкращих відзначили дипломами і подарунками.

На молодіжній території «Фестивальний букмаркет» відбувалася командна гра-конкурс, завданням якої було так прорекламувати

улюблену книжку, щоб її захотіли «купити», тобто прочитати, члени журі та ровесники-глядачі. Журі з відомих херсонських письменників та бібліотекарів оцінювало гравців за показниками артистизму, креативності та бажання прочитати книгу.

Ярмаркування бібліотекарів виявило чимало цікавих інноваційних проєктів, талановитих театралізованих презентацій. Ми вкотре ствердилися в думці, що креатив наших бібліотекарів «зашкалює», і для них не існує перешкод у розробці інтерактивних заходів для молоді з просування читання.

У обласний фестиваль молодіжного читання та права змінив сезон проведення і завітав до міста-курорту Скадовськ 11 червня 2015 р.

Яскраве відкриття із символічними голубами миру, яких випустили в небо творча молодь Скадовська, залишило приємні спогади і надію на мир в Україні.

Перший ювілей фестивалю святкували на березі моря, а тому і фестивальна програма набула морського колориту.

На автограф-сесії письменників Херсонщини «Літературний фарватер» були присутні представники красного письменства Херсона та Скадовська, справжні «морські вовки» та «акули пера».

До традиційної програми додалися нові цікаві фестивальні заходи. Великий успіх мав боді-арт у патріотичних кольорах. До майстрині навіть утворилася черга бажаючих прикрасити обличчя або руку. Вийшовши з концертної зали, учасники фестивалю потрапили на справжню алею мистецтв. Тут у затінку дерев з'явилася бібліотека просто неба «Книжкові вітрила», у якій не тільки можна було познайомитися з новинками літератури з бібліотечних фондів, а й поміняти свою книжку на іншу. Бібліотекарі пропонували бажаючим різноманітні аксесуари, аби ті могли зробити фото на пам'ять в образі улюбленого літературного героя.

Молодіжна територія теж цього року вийшла за стіни бібліотеки. Молодь разом із бібліотечними гідами вирушила знайомитися з містом. Розпочалися мандри фестивальним флешмобом,

а потім його в дорогу поманив краєзнавчий квест «Скадовські ігри: чайка-пересмішниця». Під час нього траплялися зустрічі з літературними героями, а також різні пригоди і випробування: гроза, злива, катання на каруселях, стрільба з луку тощо.

На професійний ярмарок завітали навіть герої М. Гоголя, майстерно зіграні колегами з Каланчацької ЦБС та їхніми читачами.

Під час урочистого закриття фестивалю у Скадовському краєзнавчому музеї місцеві колеги подарували присутнім великий ювілейний торт з морозива.

Цьогорічний VI обласний фестиваль молодіжного читання та права 8 червня 2016 р. приймала Чаплинка – центр всесвітньо відомого заповідника «Асканія-Нова» і батьківщина видатного українського драматурга М. Куліша.

Насичена різноманітними заходами фестивальна програма мала свої особливості. Справжнє свято вирувало в парку поряд із районним будинком культури. Тут розмістилась благодійна виставка-продаж робіт майстрів Чаплинського району «З Україною в серці творимо дива», де всі бажаючі могли придбати щось на згадку про фестиваль.

Велика черга вишикувалася біля бібліобару «Відпочивай читаючи», щоб познайомитися з книжковими новинками, а правильно відповівши на питання», поласувати напоями і солодощами. «Бібліотечними барменами» були бібліотекарі разом зі своїми читачами-волонтерами. А ще впродовж дня активні читачі ставали «живими книгами» і рекламували твори сучасних українських авторів.

Напередодні та під час фестивалю проходила благодійна акція на допомогу сім'ї загиблого в неоголошеній війні на Сході України героя-чаплинця Д. Жарука. Зібрані кошти були вручені його батькам, присутнім на заході.

Учасники заходу та місцеві жителі долучилися до патріотичної акції «Захистимо воїна», яку започаткував колектив Херсонської ОБЮ. У затінку розлогих дерев вони сплели маскувальну сітку і

передали її військовослужбовцям у рамках мистецької програми. Своєю чергою, військові під час обідньої перерви пригостили учасників фестивалю смачною солдатською кашею, яку можна було скуштувати з польової кухні прямо в парковій зоні.

Традиційна автограф-сесія письменників Херсонщини мала назву «Кулішева криниця». У ній взяли участь відомі всій Україні письменники та автори-початківці: голова Херсонської обласної організації НСПУ В. Загороднюк, лауреат Національної премії України ім. Т. Шевченка А. Кичинський, заслужений діяч мистецтв України В. Кулик, М. Тимошенко, чий поетичний талант розкрився у зрілому віці, та молода поетеса, студентка Херсонського аграрного університету А. Мовчан.

Молодіжна територія складалася з правового та літературного майданчиків, на яких проводилися ерудит-гра «Юридичний компас» із застосуванням «чорного ящика», книжкова «Битву антиутопій» та літературно-спортивний батл «Той, що біжить лабіринтом».

Сільські і районні бібліотеки на фестивальному ярмарку пропонували молоді незвичайні форми знайомства з книгами про екологію, право, рідний край, творчість І. Франка та А. Крісті тощо. Декілька проектів були зроблені у своєрідному 3D-форматі, тобто включали в себе одразу три актуальні теми.

Свято книги та права закінчилося фестивальною ходою до встановленого в жовтні 2015 р. пам'ятного знака на честь видатного українського драматурга М. Куліша на місці хати, у якій він народився і жив перші роки.

Фестиваль став справжнім святом не тільки для мешканців Чаплинки і Чаплинського району. Ми пишаємося, що разом з колегами із КЗ «Чаплинської ЦБС» (у підготовці та проведенні заходів брали участь всі сільські бібліотеки разом зі своїми читачами) зробили їм такий подарунок.

Отже, фестиваль живе, розвивається, трансформується і має плани на майбутнє. ■

Інформація для авторів

1. Для публікації статті у віснику «Бібліосвіт» необхідно подати назву статті, ім'я, прізвище автора(ів) повністю, назву організації, посаду, наукове звання (за наявності).

2. Статті приймаються українською та російською (з наступним перекладом українською) мовами.

3. Подати коротку анотацію до статті (не більше 700 символів).

4. Статті приймаються тільки в електронній формі, у форматах Word for Windows, MS Word або ASCII. Обсяг статті разом з анотацією, малюнками, додатками, фотографіями формату А 4 не більше 6 сторінок. Розмір шрифту – 16, інтервал – одинарний.

5. Статті не повинні бути раніше опубліковані. Перевага надаватиметься проблемним статтям, що розкривають актуальні питання бібліотек для юнацтва та молоді, системи бібліотек або в цілому бібліотечної справи.

Статті надсилати до редколегії вісника електронною поштою на адресу: metoda2017@gmail.com.

Рішення про публікацію статей приймається редакційною колегією.

Редколегія

Науково-виробниче видання

БІБЛІОСВІТ

Інформаційний вісник № 3 (59) 2016

Заснований у 1999 році

Редакційна колегія: Г. Саприкін (голова редкол.),
Т. Сопова (відп. ред.), Т. Якушко

Редактори: С. Чачко, В. Кучерява, Н. Лінкевич
Комп'ютерна верстка І. Болесевич

Засновник – Державна бібліотека України для юнацтва
Виходить чотири рази на рік
Підписано до друку 09. 09. 2016. Зам. № 236. 83 стор. Тираж 60 пр.
Просп. Перемоги, 60, м. Київ, 03057
<http://www.4uth.gov.ua>
E-mail:metoda2007@rambler.ru